

Crna Gora
Kabinet predsjednika Vlade
Kancelarija za evropske integracije

PREDLOG

TRIDESET DRUGI KVARTALNI IZVJEŠTAJ O UKUPNIM AKTIVNOSTIMA U OKVIRU
PROCESA INTEGRACIJE CRNE GORE U EVROPSKU UNIJU,
za period oktobar - decembar 2021.

Podgorica, april 2022. godine

S a d r ž a j:

1. Politički dijalog Crne Gore i Evropske unije	3
2. Pregovori o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji	7
2.1. Informisanje javnosti o procesu pristupanja Evropskoj uniji	21
2.2. Aktivnosti Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore u pregovaračkom procesu	23
3. Sprovođenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju	24
4. Usklađivanje zakonodavstva s pravnom tekovinom EU	26
5. Instrument pretpristupne podrške – IPA	28
5.1. IPA II – 2014-2020	28
5.2. IPA III – 2021–2027	28
Programi Višekorisničke Ipe	28
Zapadnobalkanski investicioni okvir (ZIO)	29
Programi EU	29
Regionalna i teritorijalna saradnja	30
5.3. Tvining i Tajeks	32
5.4. Makroregionalne strategije	32

1. Politički dijalog Crne Gore i Evropske unije

Izveštajni period obilježio je nastavak borbe Crne Gore i drugih evropskih država sa pandemijom virusa COVID-19, kao i afirmacija političkog dijaloga Crne Gore sa državama članicama EU, u svjetlu implementacije revidirane metodologije proširenja EU. Održan je impozantan broj sastanaka najviših crnogorskih zvaničnika s zvaničnicima država članica Evropske unije (EU), među kojima se izdvaja zvanična posjeta Crnoj Gori predsjednika parlamenta Republike Estonije **Jurija Rataša** (*Jüri Ratas*) i predsjednika Republike Poljske **Andžeja Duda** (*Andrzej Duda*), te susreti s predsjednikom Vlade Belgije **Aleksanderom De Kroom** (*Alexander De Croo*), predsjednikom Slovenije **Borutom Pahorom**, predsjednikom Vlade Republike Hrvatske **Andrejom Plenkovićem**, predsjednikom Litvanije **Gitanasom Nausedom** i premijerom Španije **Pedrom Sančezom** (*Pedro Sánchez*). Iz ugla procesa pregovora za članstvo u Evropskoj uniji, posebno je značajan nastavak održavanja dijaloga na najvišem političkom nivou, održavanjem druge po redu Međuvladine konferencije (MVK) između Crne Gore i EU, na kojoj su afirmisani rezultati naše države u oblasti vladavine prava, na polju ekonomije kao i oblasti javne uprave.

Među sastancima koje je u izvještajnom periodu imao predsjednik Vlade **Zdravko Krivokapić**, izdvaja se sastanak 4. XI 2021. sa Delegacijom Evropskog parlamenta za saradnju sa Crnom Gorom, na čelu sa predsjedavajućim Delegacije, **Vladimirom Bilčikom**, koji je poručio da je Evropski parlament spreman da podrži sve korake Crne Gore koji su usmjereni ka njenom evropskom cilju, naročito kada su u pitanju domaće reforme i inkluzivan politički dijalog. Predsjednik Vlade se 17. XI 2021. sastao s predsjednikom Republike Poljske, **Andžejem Dudom**, tokom njegove zvanične posjete Crnoj Gori. Premijer je tom prilikom zahvalio na kontinuiranoj podršci u oblasti EU integracija koju Poljska pruža našoj zemlji od samog početka reformskih i integracionih procesa, naročito u okviru Višegradske grupe, kroz koju Poljska daje podršku cijelom regionu Zapadnog Balkana. Uoči redovnog zasjedanja Savjeta za opšte poslove (GAC) 23. XI 2021. predsjednik Vlade učestvovao je u Briselu na neformalnom radnom doručku ministara evropskih/vanjskih poslova Evropske unije koji je organizovala ministarka za Evropu i Ustav Austrije **Karolina Edtšadler** (*Karoline Edtstadler*), a tema susreta bila je upoznavanje EU ministara, u čijoj je nadležnosti proširenje, sa intenzivnim aktivnostima koje Crna Gora preduzima na putu EU integracija. Ministri su pohvalili Vladine napore u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala i ponovili da u potpunosti podržavaju integraciju naše države u EU. Premijer se istog dana sastao s evropskim komesarom za proširenje i susjedsku politiku **Oliverom Varheljijem** (*Olivér Várhelyi*) i tom prilikom sagovornici su se saglasili da je uz nastavak reformskog puta i rada na jačanju institucija, Evropska unija bliska izvjesnost Crne Gore. Na sastanku predsjednika Vlade **Zdravka Krivokapića** s predsjednikom Vlade Belgije **Aleksanderom De Kroom**, 24. XI 2021, konstatovano je da dvije zemlje imaju odlične bilateralne odnose što je snažan podsticaj integracionoj agendi Crne Gore, kao i da je u narednom periodu potrebno intenzivirati saradnju u svim oblastima od obostranog interesa. Premijer **Zdravko Krivokapić** sastao se 30. XI 2021. s izaslanicom Ministarstva Savezne Republike Njemačke za Jugoistočnu Evropu, Tursku, OEBS i Savjet Evrope, **Suzanom Šuc** (*Susanne Schütz*). Sagovornici su se saglasili da je Berlinski proces od izuzetnog značaja za zemlje Zapadnog Balkana, te da ima nezamjenjivu ulogu u jačanju regionalne saradnje i povezivanju zemalja regiona sa EU. U Podgorici je 1. XII 2021. održan regionalni panel *Zapadni Balkan: Budućnost Evrope je naša zajednička agenda*, koji je otvorio premijer **Zdravko Krivokapić**, koji je tom prilikom poručio da je cilj

Crne Gore kredibilan nastavak procesa proširenja Evropske unije, te da je budućnost Evropske unije ujedno i budućnost Zapadnog Balkana. Premijer **Krivokapić** se 3. XII 2021. sastao s premijerom R. Hrvatske **Andrejom Plenkovićem**, koji je tom prilikom ocijenio da bi trebalo unaprijediti trgovinsku razmjenu između dvije države, izazivši potrebu hrvatske strane da se ostvari napredak u saradnji po pitanju svih izazova koji predstavljaju izvjesno opterećenje odnosa između Hrvatske i Crne Gore. Crnogorski premijer je istakao da Vlada čini sve kako bi ubrzanim reformskim koracima, Crna Gora što prije postala prva sljedeća članica Evropske unije. Predsjednik Vlade **Zdravko Krivokapić**, sastao se 6. XII 2021. s predsjednikom Parlamenta R. Estonije **Jurijem Ratašom**. On je poručio da Crna Gora može da računa na punu podršku u pravcu njenog priključenja Evropskoj uniji te da je uvjeren da će se politika prijateljstva dvije države samo produbljivati budućom zajedničkom proaktivnošću.

Predsjednik Skupštine **Aleksa Bečić** bio je domaćin 14. Konferencije predsjednika parlamenata malih evropskih država, koja je održana od 3. do 5. X 2021. u Herceg Novom. U uvodnom dijelu učešće je uzeo i ministar vanjskih poslova **Đorđe Radulović**. Na konferenciji su učestvovali predsjednik Predstavničkog doma Luksemburga **Fernand Etgen**, predsjednica Predstavničkog doma Kipra **Anita Demetriou** (*Annita Demetriou*), predsjednik Nacionalnog savjeta Monaka **Stefan Valeri**, predsjednica Parlamenta Andore **Roser Sune Paskuet** (*Roser Suñé Pascuet*), kao i drugi visoki predstavnici parlamenata Monaka, Luksemburga, Kipra, San Marina i Islanda. Nakon Konferencije jednoglasno je poručeno da su solidarnost, prijateljstvo i povjerenje među malim državama Evrope ključ njihove parlamentarne, bilateralne i multilateralne saradnje, te da je zajedništvo put koji će omogućiti da se prevaziđu izazovi i ostvare zajednički interesi. Predsjednik Skupštine učestvovao je na Evropskoj konferenciji predsjednika parlamenata Savjeta Evrope u Atini, od 21 - 22. X 2021. i tom prilikom održao je niz bilateralnih sastanaka, među kojima i s predsjednikom Parlamenta Estonije **Jurijem Ratašem** i predsjednikom Parlamenta Republike Austrije **Volfangom Sobotkom**, na kojima su sagovornici istakli prijateljski odnos Crne Gore i pomenutih zemalja i njihovu kontinuiranu podršku Crnoj Gori u integracionom procesu. Evropski parlament i Skupština Crne Gore organizovali su 4. XI 2021. Skupštinu građana – inovativni eksperiment u sprovođenju demokratije, a zasjedanje je otvorio crnogorski predsjednik Skupštine **Aleksa Bečić** i u ime Evropskog parlamenta **Vladimir Bilčik**, koji je tokom sastanka poručio da Crna Gora ima najveće šanse da bude prva naredna članica Evropske unije i da je Evropski parlament spreman da snažno podrži njene dalje reformske procese na tom putu. Oni su potom zvanično pustili u rad portal e-Peticije, koji građanima omogućava kvalitetniju komunikaciju sa Skupštinom, radnim tijelima i službama. Predsjednik Skupštine se 27. XI 2021. u Podgorici sastao s specijalnim predstavnikom Evropske unije za dijalog Beograd - Priština i druga regionalna pitanja Zapadnog Balkana **Miroslavom Lajčakom** i poručio da će Crna Gora uvijek biti na braniku evropskih i evroatlantskih vrijednosti. Predsjednik Skupštine je u periodu 28. XI – 1. XII 2021. boravio u zvaničnoj posjeti Republici Sloveniji tokom koje je posjetio Državni zbor i sastao se s najvišim državnim zvaničnicima - predsjednikom Slovenije **Borutom Pahorom** i predsjednikom Državnog zbora **Igorom Zorčičem**. Na sastancima je poručeno da je Slovenija, kao i do sada, i ubuduće, spremna Crnoj Gori pružiti političku i tehničku podršku kako bi do ulaska u Evropsku uniju zaista i došlo. Predsjednik Parlamenta Republike Estonije **Juri Rataš** boravio je 6. XII 2021. u zvaničnoj posjeti Crnoj Gori na poziv predsjednika Skupštine i tokom bilateralnog susreta poručeno je da su kontinuirano kvalitetni i prijateljski odnosi dvije zemlje snažna osnova koja će omogućiti da u budućnosti Crna Gora i Estonija jačaju konkretnu saradnju u svim oblastima

od vitalnog značaja za razvoj društva, a na tom putu Estonija je spremna da podijeli iskustva, znanja i pruži neposrednu podršku našoj zemlji.

Među sastancima koje je tokom izvještajnog perioda održao predsjednik Crne Gore **Milo Đukanović** izdvaja se učešće na Samitu EU – Zapadni Balkan, 6. X 2021. u Sloveniji, koji je predstavljao važnu priliku za diskusiju o obezbijedivanju stabilnosti regiona, osnaženju regionalne saradnje i rješavanju regionalnih konflikata. Lideri su razgovarali i o socio-ekonomskim posljedicama pandemije i planu za oporavak u skladu sa Ekonomsko-investicionim planom, vrijednim oko 30 milijardi eura koje stoje na raspolaganju za projekte zemalja ZB u narednih sedam godina. Predsjednik je učestvovao 1. i 2. XI 2021. na Samitu svjetskih lidera, koji je održan u Škotskoj u okviru 26. Konferencije država ugovornica Okvirne konvencije UN o klimi (COP26) i tom prilikom razgovarao s predsjednikom Litvanije **Gitanasom Nausedom** i premijerom Španije **Pedrom Sančezom**. Predsjednik je 4. XI 2021. primio delegaciju Evropskog parlamenta koja je boravila u posjeti Crnoj Gori i tom prilikom sagovornici su se saglasili da je proširenje u ovom trenutku izgubilo momentum u javnoj debati na nivou EU, ali da jeste visoko na listi pitanja Evropskog parlamenta koji snažno podržava politiku proširenja EU, i naročito Crnu Goru koju vide kao predvodnika tog procesa u regionu. Predsjednik je 11. XI 2021. učestvovao na 4. Pariskom mirovnom forumu u Parizu i tom prilikom je upriličen radni sastanak s predsjednikom Republike Slovenije **Borutom Pahorom**. Predsjednik Đukanović se 12. XI 2021. u Bratislavi sastao s **Miroslavom Lajčakom**, specijalnim predstavnikom EU za dijalog Beograda i Prištine i druga pitanja u regionu ZB. Tom prilikom razmijenjena su mišljenja o aktuelnim procesima u regionu, uz saglasnost da je neophodno energičnije djelovanje svih proevropskih snaga na sprovođenju reformi, uz odlučniju podršku Brisela, za izgledniju garanciju evropske perspektive Zapadnog Balkana. Predsjednik Republike Poljske **Andžej Duda** je od 16. do 18. XI 2021. na poziv predsjednika Đukanovića boravio u prvoj zvaničnoj posjeti Crnoj Gori. Sagovornici su se tokom susreta saglasili da je politika proširenja, politika evropskog ujedinjenja i evropska budućnost zemalja ZB važna ne samo za stabilnost našeg regiona, nego i za stabilnost i prosperitet Evrope. Predsjednik je 30. XI 2021. primio **Suzanu Šuc**, izaslanicu Ministarstva vanjskih poslova Njemačke za Jugoistočnu Evropu, Tursku, OEBS i Savjet Evrope, koja je boravila u posjeti Crnoj Gori. Predsjednik je primio 6. XII 2021. predsjednika parlamenta Republike Estonije **Jurija Ratasa** i tom prilikom visoko je ocijenjen kvalitet bilateralnih odnosa dvije države, uspostavljanje intenzivnije linije parlamentarne saradnje i saradnju u oblasti odbrane i kulture. Iskazana je i spremnost Estonije da podijeli iskustva u oblasti digitalizacije sa Crnom Gorom, ali i spremnost da se ide korak dalje u konkretizaciju snaženja veza u tom pravcu. Predsjednik se sastao 21. XII 2021. s predsjednikom Republike Hrvatske **Zoranom Milanovićem** u okviru radne posjete Republici Hrvatskoj povodom obilježavanja 30. godišnjice osnivanja i djelovanja Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske. Predsjednici su razgovarali o odnosima dvije države, evropskom putu Crne Gore, kao i aktuelnim prilikama u regionu.

Od sastanaka koje je tokom izvještajnog perioda imao ministar vanjskih poslova **Đorđe Radulović** izdvaja se učešće 5. i 6. X 2021. na Varšavskom bezbjednosnom forumu, gdje se na marginama Foruma susreo s ministrom vanjskih poslova Poljske **Zbignjevom Rauom** (*Zbigniew Rau*). Ministar je u periodu 25 – 29. X 2021. boravio u radnoj posjeti Briselu i tom prilikom se sastao s **Els Van Huf** (*Els Van Hoof*), predsjednicom Odbora za vanjske poslove Predstavničkog doma Kraljevine Belgije, te poslanikom Evropskog parlamenta i kopredsjedavajućim POSP-a **Vladimirom Bilčikom**. Uslijedili su i susreti s predstavnicima evropskih institucija: potpredsjednikom EK i komesarom EU **Margaritisom Šinasom**

(*Margaritis Schinas*), komesarom za susjedsku politiku i pregovore o proširenju **Oliverom Varheljijem**, specijalnim predstavnikom EU za Zapadni Balkan **Miroslavom Lajčakom**, poslanikom i stalnim izvjestiocem Evropskog parlamenta za Crnu Goru **Toninom Piculom**, poslanikom Evropskog parlamenta i šefom Odbora za vanjske poslove **Dejvidom Mekalisterom** (*David McAllister*), diplomatskim savjetnikom predsjednice EK **Fernandom Andersenom Gimaraešom** (*Fernando Andresen Guimaraes*), glavnim savjetnikom za vanjsku politiku predsjednika Evropskog savjeta **Simonom Mordjuom** (*Simon Mordue*), te generalnim sekretarom Evropske službe za vanjske poslove (EEAS) **Stefanom Saninom** (*Stefano Sannino*). Radna posjeta ministra vanjskih poslova Đorđa Radulovića Briselu bila je odlična prilika za razmjenu mišljenja o postignutim rezultatima, kao i pitanju kako unaprijediti i dinamizovati proces EU integracije. Na sastancima je pružena puna podrška Vladi u snaženju borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije i istaknuto da EU snažno podržava Crnu Goru u procesima koji vode punopravnom članstvu u EU. Ministar je 10. XI 2021. u telefonskom razgovoru s zamjenikom ministra za ekonomsku diplomatiju i otvorenost u Ministarstvu vanjskih poslova Republike Grčke **Kostasom Fragojanisom** (*Costas Fragoyiannis*) poručio da dobrosusjedski odnosi predstavljaju temelj spoljne politike koju vodi Vlada Crne Gore, dok je Fragojanis naglasio da Grčka snažno podržava evropski put zemalja Zapadnog Balkana. Ministar je 15. XI 2021. učestvovao na neformalnom sastanku šefova diplomatija učesnica Procesu saradnje u jugoistočnoj Evropi (SEECF) u Briselu na poziv **Nikosa Dendijasa** (*Nikos Dendias*), šefa grčke diplomatije, koji je bio prilika za predstavljanje prioriteta predsjedavanja Grčke SEECF-u, te razmjenu mišljenja o daljim koracima na planu započetih regionalnih projekata i nastavak jačanja saradnje i dijaloga. Tom prilikom Radulović se sastao s evropskim komesarom za susjedstvo i proširenje **Oliverom Varheljijem**, ministrom spoljnih poslova Republike Bugarske **Svetlanom Stoevim**, poslanikom Evropskog parlamenta i potpredsjednicom njegovog Odbora za vanjske poslove (AFET) **Željansom Zovko**, evroposlanicom i izvjestiteljkom Evropskog parlamenta za Kosovo **Violom fon Kramom** (*Viola Von Cramon*), specijalnim izaslanikom EU za Zapadni Balkan i dijalog Srbije i Kosova **Miroslavom Lajčakom**. MVP **Radulović** je istog dana učestvovao i na događaju pod nazivom „Diskusija o budućnosti Evrope – Perspektive i doprinos Zapadnog Balkana“, u Brižu, na poziv bivše visoke predstavnice Evropske unije za vanjsku i bezbjednosnu politiku **Federike Mogerini** (*Federica Mogherini*). Ministar vanjskih poslova je 19. i 20. XI 2021. učestvovao na Konferenciji „Budućnost demokratije“ u Viljnusu. Događaj je bio odlična prilika za razmjenu mišljenja o stanju demokratije na globalnom planu, s fokusom na konstruktivni pristup i posvećenost međunarodnoj saradnji Crne Gore, kao promotera trajne stabilnosti i demokratskog razvoja. Na sastanku s ministrom vanjskih poslova Republike Litvanije **Gabrijelijusom Landsbergisom** (*Gabrielius Landsbergis*) ministar **Radulović** se zahvalio na snažnoj podršci Litvanije koju pruža Crnoj Gori na putu evropske integracije, a koja se ogleda u otvorenom i kontinuiranom zastupanju politike proširenja, te projektima Tving i Tajeks za razmjenu iskustava i znanja. Šef crnogorske diplomatije od 30. XI do 1. XII 2021. učestvovao je na sastanku ministara vanjskih poslova NATO-a u Rigi, gdje je na marginama razgovarao s ministrom spoljnih poslova Letonije **Edgarsom Rinkevičsom** (*Edgars Rinkēvičs*). Tom prilikom istaknuta je podrška našem putu ka Evropskoj uniji, kao i odlična bilateralna saradnja dvije zemlje. Ministar vanjskih poslova boravio je 7. i 8. XII 2021. u zvaničnoj posjeti Hrvatskoj gdje je tokom susreta s hrvatskim resornim kolegom istakao da Crna Gora visoko vrednuje nedvosmislenu podršku Hrvatske, podsjetivši da je za nas posebno važna činjenica da je tokom hrvatskog predsjedavanja Savjetom EU, naša zemlja otvorila i posljednje pregovaračko poglavlje. Tom prilikom ministar se sastao s predsjednikom Vlade Republike Hrvatske **Andrejem Plenkovićem** kada je obostrano potvrđeno da su bilateralni odnosi dvije susjedne

zemlje sadržajni, dobri i prijateljski i ponovljena podrška zvaničnog Zagreba evropskim aspiracijama naše zemlje, naročito u svjetlu spremnosti Crne Gore da ispuni jasne i stroge kriterijume za punopravno članstvo u EU. Tokom posjete Zagrebu, ministar vanjskih poslova sastao se i s potpredsjednikom Hrvatskog sabora **Željkom Reinerom** tokom koga je konstatovana dobra bilateralna saradnja uz naglasak na unapređenju interparlamentarne saradnje kroz intenziviranje aktivnosti crnogorsko-hrvatske Grupe prijateljstva. Ministar vanjskih poslova boravio je u radnoj posjeti Republici Italiji 17. i 18. XII 2021. kada se sastao s predsjednikom Odbora za vanjske poslove u Senatu, **Vitom Rosarijom Petroćelijem** (*Vito Rosario Petrocelli*) i predsjednikom Odbora za vanjske poslove u Donjem domu italijanskog Parlamenta **Pjerom Fasinom** (*Piero Fassino*). Sagovornici u Parlamentu potvrdili su odlične bilateralne odnose između dvije države i istakli neupitnu podršku integracijskim procesima u našoj zemlji i Regionu.

2. Pregovori o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji

Ukupan bilans rezultata Crne Gore u dosadašnjem toku pregovaračkog procesa su **otvorena sva 33 pregovaračka poglavlja**, od kojih su **tri privremeno zatvorena**.

Evropska komisija predstavila je 19. X 2021. **Paket proširenja koji uključuje i Izvještaj o Crnoj Gori 2021**, u okviru kojeg je u pozitivnom tonu ocijenjeno da je Vlada pokazala jasno političko uvjerenje ka ostvarenju strateškog cilja, odnosno da članstvo u Uniji ostaje glavni spoljnopolitički prioritet države. U Izvještaju je je ocijenjeno da je naročit napredak ostvaren u okviru pregovaračkih poglavlja 5 – Javne nabavke, 8 – Konukrencija, 32 – Finansijski nadzor i 33 - Finansijske i budžetske odredbe.

Vlada je 7. X 2021. usvojila informacije o **Finansijskom sporazumu između Evropske komisije, Republike Srbije i Crne Gore za 2020. godinu u okviru IPA II Programa prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora 2014–2020**, kao i o **Finansijskom sporazumu između Evropske komisije, Bosne i Hercegovine i Crne Gore za 2020. godinu u okviru IPA II Programa prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora 2014–2020**.

Vlada je 14. X 2021. donijela **Odluku o obrazovanju Komisije za evropske integracije** sa ciljem efikasnijeg praćenja sprovođenja obaveza iz pregovaračkog procesa i primjene klasterskog pristupa u kontekstu revidirane metodologije pristupanja. Prvi sastanak Komisije za evropske integracije, kojim je predsjedavala glavna pregovaračica **Zorka Kordić** održan je 22. X 2021. Na sastanku su razmatrane ocjene iz Izvještaja EK, praćenje realizacije i dinamika pripreme novog Programa pristupanja Crne Gore EU za period 2022 – 2023. Nakon toga, do kraja godine održane su još dvije sjednice Komisije fokusirane na izradu Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2022 – 2023. i realizaciju Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2021-2023.

Vlada je 28. X 2021. usvojila **Ključne nalaze – godišnji Izvještaj Evropske komisije za Crnu Goru 2021, Informaciju o aktivnostima koje se preduzimaju u oblasti reforme javne uprave u skladu sa preporukama Izvještaja o napretku Crne Gore za 2021. godinu, Uredbu o izmjenama i dopuni Uredbe o realizaciji i postupku korišćenja sredstava iz instrumenta pretprijetne pomoći Evropske unije (IPARD II program), Odluku o obrazovanju Radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 22 – Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata**, kao i

Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 – životna sredina i klimatske promjene, za izvještajni period februar – jul 2021.

Vlada je 4. XI 2021. imenovala **šest pregovarača za vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji, za šest tematskih klastera** u okviru kojih su svrstana 33 pregovaračka poglavlja i to: **Bojana Božovića**, državnog sekretara u Ministarstvu pravde, ljudskih i manjinskih prava za pregovarača za klaster koji obuhvata poglavlja 23, 24, 5, 18, 32, kao i za oblast Ekonomski kriterijumi, Funkcionisanje demokratskih institucija i Reforma javne uprave; **Milenu Lipovinu Božović**, državnu sekretarku za razvojne ekonomske politike u Ministarstvu ekonomskog razvoja za klaster koji obuhvata poglavlja 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 28; **Šuća Orahovca**, v.d. generalnog direktora za evropske integracije i međunarodnu saradnju u Ministarstvu finansija i socijalnog staranja za klaster koji obuhvata poglavlja 10, 16, 17, 19, 20, 25, 26, 29; **Marka Perunovića**, državnog sekretara za energetiku i rudarstvo u Ministarstvu kapitalnih investicija za pregovarača klastera koji čine poglavlja 14, 15, 21, 27; **Ljubomira Mišurovića**, državnog sekretara u Ministarstvu vanjskih poslova za klaster sa poglavljima 30 i 31; dok je **Andrijana Rakočević**, generalna direktorica za ruralni razvoj u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede pregovaračica za klaster koji obuhvata poglavlja 11, 12, 13, 22 i 33.

Vlada je 17. XI 2021. usvojila **Mapu puta ispunjenja preostalih obaveza u odnosu na privremeno zatvoreno pregovaračko poglavlje 30 – Vanjski odnosi** i donijela odluke o obrazovanju radnih grupa za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblasti pravne tekovine Evropske unije koje se odnose na pregovaračka poglavlja 25 – Nauka i istraživanje i 26 – Obrazovanje i kultura.

Vlada je 26. XI 2021. donijela odluke o obrazovanju radnih grupa za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblasti pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračka poglavlja 11 – Poljoprivreda i ruralni razvoj, 12 – Bezbjednost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor i 13 – Ribarstvo.

Vlada je 9. XII 2021. usvojila **Akcionni plan za adresiranje ključnih preporuka iz Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori 2021.** i donijela mape puta ispunjenja završnih mjerila za privremeno zatvaranje pregovora u pregovaračkim poglavljima 3 – Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga, 7 - Pravo intelektualne svojine, 14 - Saobraćajna politika, 15 – Energetika, 21 - Trans-evropske mreže, 27 - Životna sredina i klimatske promjene i 33 - Finansijske i budžetske odredbe.

Vlada je 16. XII 2021. usvojila **Informaciju o programima podrške Evropske unije Crnoj Gori za 2021.** i donijela mape puta ispunjenja završnih mjerila za privremeno zatvaranje pregovora u pregovaračkom poglavlju 5 - Javne nabavke, 9 – Finansijske usluge, 16 – Porezi, 17 – Ekonomska i monetarna unija, 20 – Preduzetništvo i industrijska politika i 22 - Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata. Na istoj sjednici usvojena je i **Finansijska procjena Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 - Životna sredina i klimatske promjene.**

Vlada je 29. XII 2021. usvojila **Trideset prvi kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period jul-septembar 2021.** i donijela mape puta

ispunjenja završnih mjerila za privremeno zatvaranje pregovora u pregovaračkim poglavljima 6 – Privredno pravo, 10 – Informatičko društvo i mediji i 19 – Socijalna politika i zapošljavanje.

U oblasti reformе javne uprave, IX sastanak **Posebne grupe za reformu javne uprave** održan je 19. X 2021, u formatu video konferencije, a otvorila ga je ministarka javne uprave, digitalnog društva i medija **Tamara Srzentic**. Vlada je 28. X 2021. usvojila **Informaciju o aktivnostima koje se preduzimaju u oblasti reforme javne uprave u skladu sa preporukama Izvještaja o napretku Crne Gore za 2021.** Krajnji cilj reforme javne uprave, procesa digitalizacije i optimizacije je optimalna i efikasna javna uprava, koja će biti bolji servis za građane i privredu, sa posebnim naglaskom na odgovornost rukovodilaca institucija.

Vlada je 4. XI 2021. donijela **Odluku o obrazovanju Savjeta za upravljanje otvorenim podacima**; otvoreni podaci predstavljaju osnovu za unapređenje rada javne uprave, dalju modernizaciju i transparentnost rada, kao i povećanje efikasnosti i kvaliteta usluga koje uprava pruža. Vlada je 9. XII 2021. utvrdila **Predlog zakona o elektronskom dokumentu**¹, koji će doprinijeti ubrzanju digitalne transformacije, afirmaciji korišćenja elektronskog dokumenta, digitalnog potpisa, elektronskog pečata u javnoj upravi i privredi, ali i donijeti uštede zbog smanjenja korišćenja papirnih dokumenata. Vlada je 23. XII 2021. donijela **Strategiju digitalne transformacije Crne Gore 2022-2026. sa Akcionim planom za 2022-2023.** koja predstavlja razvojni okvir kojim se definišu preduslovi i inicijative potrebne za brzu adaptaciju u sve kompleksnije digitalno okruženje, te agilan i proaktivan razvoj digitalne Crne Gore. Vlada je 29. XII 2021. utvrdila **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama**², koji će omogućiti efikasnije ostvarivanje prava građana na pristup informacijama u posjedu organa vlasti i transparentniji rad, podsticanje djelotvornosti, odgovornosti i afirmacije integriteta i legitimnosti organa vlasti. Istog dana, Vlada je usvojila **Strategiju reforme javne uprave za period 2022-2026, sa pratećim trogodišnjim akcionim dokumentom za njegovo sprovođenje za period 2022-2024.** Cilj Strategije je da se uspostave standardi na svim nivoima funkcionisanja javne uprave, počev od kreiranja i implementacije javnih politika, kadrovskog planiranja, upravljanja kadrovima i službenički sistem, standard kvaliteta u pružanju usluga i funkcionisanju javne uprave.

U oblasti vladavine prava, treća sjednica Savjeta za vladavinu prava održana je 16. XII 2021. Na sjednici su razmotrene aktivnosti usmjerene na ispunjenje preporuka koje je Evropska komisija dala na posljednjoj međuvladinoj konferenciji između Crne Gore i EU, sa predlogom Mape puta.

U poglavlju 23 – Pravosuđe i temeljna prava, u dijelu pravosuđa, Skupština je 29. XII 2021. za četiri člana Tužilačkog savjeta iz reda uglednih pravnika izabrala Miloša Vuksanovića, Sinišu Gazivodu, Borivoja Đukanovića i Filipa Jovovića, dok je za člana Tužilačkog savjeta iz reda uglednih pravnika – predstavnika nevladinih organizacija izabran Stevo Muk. Nakon toga, predsjednik Skupštine je proglasio **Tužilački savjet u punom sastavu**. Vlada je 26. XI 2021. donijela **Odluku o obrazovanju Savjeta za praćenje sprovođenja Strategije reforme pravosuđa 2019-2022.** Zadaci Savjeta su, između ostalog, organizovanje i sinhronizacija aktivnosti nadležnih institucija u sprovođenju aktivnosti predviđenih Strategijom reforme pravosuđa 2019-2022. i Akcionim planom. Vlada je 9. XII 2021. donijela **Akcioni plan za implementaciju**

¹ Zakon se nalazi u skupštinskoj proceduri i sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

² Zakon se nalazi u skupštinskoj proceduri i sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti (na skupštinskom sajtu se nalazi samo Izjava).

Strategije reforme pravosuđa 2019-2022. (za period 2021-2022.). Planom se utvrđuju aktivnosti, indikatori rezultata i uticaja, rokovi, nadležni organi i izvori finansiranja potrebni za sprovođenje strateških smjernica definisanih Strategijom.

U dijelu borbe protiv korupcije, Vlada je 17. XI 2021. usvojila **Informaciju Nacionalnog savjeta za borbu protiv korupcije na visokom nivou o potrebi revizije rokova čuvanja registratorske građe**. Vlada je 26. XI 2021. usvojila **Informaciju Nacionalnog savjeta za borbu protiv korupcije na visokom nivou u odnosu na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama i Predlog zakona o zaštiti poslovne tajne**, sa ciljem preciziranja ograničenja koja se odnose na poslovne, poreske i carinske tajne, kao i intelektualnu svojinu, koja mogu značajno otežati rad istraživačkih novinara i nevladinih organizacija i učešće javnosti u borbi protiv korupcije. Skupština je 29. XII 2021. donijela **Zakon o izmjenama Zakonika o krivičnom postupku** („Sl. list CG“, broj 144/21)³, čiji je cilj potreba omogućavanja efikasne borbe protiv teških oblika kriminala, posebno organizovanog kriminala i korupcije koja nije moguća bez postojanja sveobuhvatne liste specijalnih istražnih metoda, u koje spadaju mjere tajnog nadzora. Vrhovni sud je 26. X 2021. predstavio javnosti **Analizu kaznene politike za najteža krivična djela, uključujući krivična djela iz oblasti visoke korupcije i organizovanog kriminala**. Analiza sadrži zaključke o kaznenoj politici, koja je zastupljena kod sudova u posmatranom periodu i sadrži smjernice za buduće postupanje sudova, u smislu odmjerenosti kazne učinocima navedenih krivičnih djela.

U dijelu temeljnih prava, Vlada je 28. X 2021. usvojila **Informaciju o Fondu za podsticanje pluralizma i raznovrsnosti medija**. Uvođenjem Fonda se garantuje transparentno finansiranje internet publikacija i štampanih medija na osnovu čega im se omogućava da pruže širok spektar pluralističkih informacija i različitih sadržaja sa punom nezavisnošću od uticaja i pritisaka. Vlada je 28. X 2021. usvojila **Izveštaj o radu Komisije za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima, ubistava novinara i napada na imovinu medija za period 4. VI – 4. X 2021.** Komisija je u izvještajnom periodu obradila devet predmeta napada na novinare iz svoje nadležnosti na štetu sedam novinarki i novinara. Od toga, pet napada dogodilo se 2021, a četiri u ranijem periodu. Vlada je 12. XI 2021. usvojila **Informaciju o potrebi potpisivanja Protokola 16 uz Evropsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda**. Vlada je 9. XII 2021. donijela Odluku o formiranju **Savjeta za prava lica sa invaliditetom**⁴. Savjet ima za cilj da unaprijedi položaj lica s invaliditetom i da se o pitanjima koja se odnose na lica sa invaliditetom odlučuje na nivou Vladinog tijela. Skupština je 29. XII 2021. donijela **Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika Crne Gore, br. 23-1/21-3** („Sl. list CG“, broj 144/21)⁵, cilj donošenja ovog zakona je potreba hitne socijalno-kriminološke profilakse u društvenim uslovima kada postoji neodložna potreba preventivnog djelovanja na potencijalne učinioce krivičnih djela protiv polnih sloboda i posebne zaštite djece. Istog dana, Skupština je donijela **Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog**

³ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

⁴ U širem kontekstu se veže za privremeno mjerilo 34 u poglavlju 23: *Crna Gora dalje usklađuje svoj pravni okvir (naročito Zakon o zaštitniku ljudskih prava) s pravnom tekovinom EU i međunarodnim standardima. Crna Gora jača nezavisnost, profesionalnost i institucionalni kapacitet Ombudsmana (i kroz uspostavljanje Nacionalnog mehanizma za prevenciju mučenja). Crna Gora garantuje efektivnu primjenu ljudskih prava – uključujući prava djeteta i prava lica s invaliditetom – kroz sudski sistem i druge organe i obezbjeđuje dovoljnu obuku u ovom smislu.*

⁵ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

zakonika br. 23-1/21-6 („Sl. list CG“, broj 145/21)⁶, kojima je propisana jača krivično-pravna zaštita novinara⁷.

U poglavlju 24 – **Pravda, sloboda i bezbjednost**, kada je u pitanju oblast **azila**, Ministarstvo unutrašnjih poslova je 2. XII 2021. potpisalo **Mapu puta za saradnju između Crne Gore i Evropske kancelarije za podršku azilu za period 2022-2023**, čiji je opšti cilj unapređenje prostora zaštite za strance koji traže međunarodnu zaštitu u Crnoj Gori u skladu sa Zajedničkim evropskim sistemom azila i praksama država članica EU.

U oblasti **vanjskih granica i Šengena**, Vlada je 16. XII 2021. usvojila **Analizu realizacije Šengenskog akcionog plana (ŠAP) u periodu 2017-2020**⁸, gdje je konstatovano da u narednom periodu treba dodatno unaprijediti administrativne, infrastrukturne i tehničke kapacitete, nastaviti napore na jačanju kapaciteta ljudskih resursa unutar Granične policije i Carine, u cilju sprečavanja i otkrivanja svih vidova prekograničnog kriminala.

U dijelu **policijske saradnje i borbe protiv organizovanog kriminala**, Vlada je 17. XI 2021. usvojila **Informaciju Nacionalnog savjeta za borbu protiv korupcije na visokom nivou o potrebi uspostavljanja sistema detaljne elektronske evidencije dolaska i odlaska robe iz Slobodne zone „Luka Bar“** („Sl. list CG“, broj 143/21), kojom je ukazano na potrebu da se u najkraćem roku uspostavi elektronski sistem evidencije svih roba koje dolaze i odlaze iz Slobodne zone „Luka Bar“ koji obuhvata podatke o kupcima i prodavcima roba (uključujući i preprodaju u magacinu), vrstu i tip robe, vrijeme dolaska i odlaska, identifikacione oznake prevoznog sredstva, naziv špeditera i lokaciju skladištenja. Skupština je 19. XI 2021. donijela **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjim poslovima**⁹ („Sl. list CG“, broj 123/21), kojim su uvedene zaštitne mjere u dijelu procedure imenovanja i razrješenja direktora Uprave policije. Vlada je 26. XI 2021. utvrdila **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prevozu opasnih materija**¹⁰, čijim se inoviranim odredbama uspostavljaju standardi za sve subjekte koji se bave djelatnošću prevoza opasnih materija, što dovodi do podizanja stepena opšte bezbjednosti u Crnoj Gori. Vlada je 29. XII 2021. donijela novu **Odluku o zabrani skladištenja duvanskih proizvoda na teritoriji Slobodne zone „Luka Bar“**, kojom se carinski organ obavezuje da donese rješenje u skladu s članom 172 stav 3 Carinskog zakona („Sl. list RCG“, br. 7/02, 38/02, 72/02, 21/03, 31/03, 29/05 i 66/06 i „Sl. list CG“, br. 21/08, 62/13 i 71/17), kojim je propisano da carinarnica može da uvede određene mjere zabrane ili ograničenja u vezi sa poslovima koji se obavljaju u Slobodnoj zoni, imajući u vidu vrstu predmetne robe ili zahtijevane mjere carinskog nadzora. Takođe, Vlada je 29. XII 2021. donijela **Strategiju sajber bezbjednosti Crne Gore za period 2022-2026, s Akcionim planom za period 2022-2023**, koja, između ostalog, predviđa i uspostavljanje novog tijela – Agencije za sajber bezbjednost, kako bi se postigla centralizacija sajber ekspertize, smanjio odliv stručnog

⁶ Zakon je podnijela grupa poslanika i isti ne sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

⁷ U širem kontekstu se veže za privremeno mjerilo 36 u poglavlju 23: *Crna Gora obezbjeđuje unapređenje slobode izražavanja i medija u zemlji i primjenjuje nultu stopu tolerancije u pogledu prijetnji i napada na novinare i određuje prioritete krivičnih istraga ukoliko do njih dođe. Crna Gora uspostavlja Komisiju za praćenje aktivnosti nadležnih organa u istrazi starih i novijih slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima, uključujući i slučaj ubistva. Crna Gora obezbjeđuje inicijalni bilans ostvarenih rezultata u napretku postignutom u istrazi, efektivnom gonjenju i odvrćajućim sankcijama za počinioce ovih djela.*

⁸ Veže se za privremeno mjerilo 12 u poglavlju 24: *Crna Gora usvaja Šengenski akcioni plan.*

⁹ Zakon ne sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

¹⁰ Zakon se nalazi u skupštinskoj proceduri i sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

kadra, omogućio efikasniji odgovor na sajber napade i zaštitila kritična informatička infrastruktura. Vlada je 29. XII 2021. usvojila i **Informaciju o postupku izrade Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću**¹¹, gdje je istaknuto da reforma sistema oduzimanja imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću kojom bi se uveo model oduzimanja bez prethodne krivične presude ne samo da je potrebna, već predstavlja sastavni dio novog koncepta na nivou EU. Skupština je 29. XII 2021. donijela **Zakon o izmjenama Zakonika o krivičnom postupku**¹² („Sl. list CG“, broj 145/21), u cilju obezbjeđenja da se prilikom određivanja mjera tajnog nadzora u punoj mjeri garantuje zaštita ljudskih prava i osnovnih sloboda.

U oblasti borbe protiv terorizma, Vlada je 29. XII 2021. donijela **Strategiju za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma za period 2022-2025, s Akcionim planom za 2022-2023**¹³, kojom je na cjelovit način prikazana nacionalna politika u oblasti prevencije i suzbijanja terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma, definisan okvir djelovanja s ciljem unapređenja postojećih i razvoja novih mjera, mehanizama i instrumenata, a sve u funkciji stabilnosti i bezbjednosti. Takođe, Vlada je 16. XII 2021. utvrdila **Predlog zakona o obradi podataka o putnicima u vazdušnom saobraćaju u cilju sprečavanja i otkrivanja krivičnih djela terorizma i drugih teških krivičnih djela**¹⁴, kojim se prvi put se u Crnoj Gori uređuje obaveza prevoznika u vazdušnom saobraćaju da u okviru redovnog poslovanja dostavljaju Upravi policije podatke o putnicima radi obrade tih podataka u cilju sprečavanja i otkrivanja krivičnih djela terorizma i drugih teških krivičnih djela, vođenja krivičnog postupka, kao i pronalaženja lica za kojima se traga zbog ovih krivičnih djela.

Kada je u pitanju **poglavlje 1 – Sloboda kretanja robe**, Skupština je 29. XII 2021. donijela Zakon o standardizaciji¹⁵ („Sl. list CG“, broj 145/21) i Zakon o potvrđivanju Konvencije o osnivanju Međunarodne organizacije za zakonsku metrologiju¹⁶ („Sl. list CG - Međunarodni ugovori“, broj 6/21). Donošenjem Zakona o standardizaciji se uređuje organizovanje i djelatnost nacionalnog tijela za standardizaciju (Institut za standardizaciju Crne Gore), donošenje, objavljivanje, povlačenje i primjena crnogorskih standarda i srodnih dokumenata. Takođe, akcenat je na unaprjeđenju zaštite života, zdravlja i bezbjednosti ljudi, životinja i biljaka i zaštite životne sredine, poboljšanju kvaliteta proizvoda, procesa i usluga, kao i unaprjeđenju međunarodne

¹¹ Veže se za privremeno mjerilo 32 u poglavlju 24: *Crna Gora usvaja novo zakonodavstvo o povraćaju imovine, uspostavlja Kancelariju za povraćaj imovine, angažuje rukovodstvo Kancelarije, te obezbjeđuje početni bilans ostvarenih rezultata povećanog broja slučajeva i većih suma konfiskovanih prihoda stečenih kriminalom, uključujući u slučajevima organizovanog kriminala i pranja novca.*

¹² Zakon ne sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti. Veže se za privremeno mjerilo 27 u poglavlju 24: *Crna Gora revidira svoj Zakonik o krivičnom postupku kako bi pretkrivični postupak postao djelotvorniji. Crna Gora uspostavlja novo specijalno tužilaštvo, te značajno ojačava kapacitet policije za vođenje istraga o finansijskim krivičnim djelima. Crna Gora osigurava da su oba tijela dobro povezana s ostalim relevantnim organima, a u značajnoj mjeri je poboljšana razmjena obavještajnih podataka i međuinstitucionalna saradnja.*

¹³ Veže se za privremeno mjerilo 34 u poglavlju 24: *Crna Gora sprovodi svoju strategiju za borbu protiv terorizma i preduzima korake kako bi se usaglasila sa relevantnom pravnom tekovinom.*

¹⁴ Zakon se nalazi u skupštinskoj proceduri i sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti. Veže se za privremeno mjerilo 34 u poglavlju 24: *Crna Gora sprovodi svoju strategiju za borbu protiv terorizma i preduzima korake kako bi se usaglasila sa relevantnom pravnom tekovinom.*

¹⁵ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

¹⁶ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

trgovine otklanjanjem nepotrebnih tehničkih prepreka u trgovini. Donošenje Zakona o standardizaciji se vezuje za II završno mjerilo u ovom poglavlju. U dijelu ispunjenja zaključka sa Pododbora za trgovinu, industriju, carine i poreze (5. X 2021), koji se odnosi na pridruživanje Instituta za standardizaciju evropskim organizacijama za standardizaciju CEN/CENELEC, Institut je predao aplikacioni fajl za članstvo u ovim organizacijama 27. XII 2021. Vlada je 29. XII 2021. usvojila Informaciju o izvršavanju obaveza vezano za članove 34-36 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije kojom se konstatuje da su zastarjeli propisi u potpunosti stavljani van snage donošenjem novih harmonizovanih propisa. Ova aktivnost u sinergiji sa donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti, koji je planiran za prvu polovinu 2022, a koji sadrži tzv. „multilateralnu klauzulu” značila bi da je Crna Gora ispunila u potpunosti obaveze koje slijede iz članova 34-36 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, što je u direktnoj vezi sa ispunjenjem III završnog mjerila.

U okviru **poglavlja 2 – Sloboda kretanja radnika**, prva sjednica Međuresorske radne grupe za izradu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima održana je 22. XI 2021. Skupština je 29. XII 2021. donijela Zakon o zaštiti zaposlenih građana Crne Gore koji se upućuju na rad u inostranstvo¹⁷ („Sl. list CG”, broj 145/21) čije donošenje proizilazi iz potrebe za usklađivanjem sa novim Zakonom o radu, kao i izdvajanje određenih odredbi u novi Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti.

Kada je u pitanju **poglavlje 4 – Sloboda kretanja kapitala**, Vlada je 29. XII 2021. utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu¹⁸. Ovim Zakonom se stvaraju preduslovi za dalji razvoj platnog prometa u Crnoj Gori u skladu sa savremenim standardima u EU i svijetu i dodatno se doprinosi ispunjenju II završnog mjerila. Dodatno, u cilju ispunjenja III završnog mjerila, Vlada je 29. XII 2021. donijela Strategiju za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma za period 2022-2025, s Akcionim planom za 2022- 2023. Strateški cilj definisan ovim dokumentom podrazumijeva primjenu međunarodnih standarda, poštovanje ljudskih prava i unaprjeđenje nacionalne i međunarodne saradnje kako bi Crna Gora izgradila koordiniran i efikasan sistem za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma.

U okviru **poglavlja 5 – Javne nabavke**, Vlada je 14. X 2021. usvojila Strategiju za unaprjeđenje politike javnih nabavki i javno-privatnog partnerstva za period 2021-2025, s Akcionim planom za period jul 2021 - decembar 2022. Tekst Strategije i Akcionog plana poslati su na uvid Evropskoj komisiji. Glavni cilj nacionalne Strategije je izgradnja održivog, efektivnog i efikasnog sistema javnih nabavki i javno-privatnog partnerstva. Pored navedenog, planirane aktivnosti treba da omoguće i uspostavljanje politike javno-privatnog partnerstva, radi kreiranja svih preduslova za nove projekte koji se mogu realizovati po ovom modelu. Donošenje Strategije pozitivno utiče na ispunjenje preostalih obaveza definisanih II završnim mjerilom.

U dijelu **poglavlja 6 – Privredno pravo**, Skupština je 29. XII 2021. donijela Zakon o računovodstvu¹⁹ („Sl. list CG”, broj 145/21). Nakon usvajanja Zakona, biće dopunjeni i prateći podzakonski akti, a u prvom redu Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica („Službeni list CG”, broj 11/20), čime će se postići potpuna usklađenost sa Direktivom o računovodstvu.

¹⁷ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

¹⁸ Zakon se nalazi u skupštinskoj proceduri i sadrži Izjavu i Tabelu o usklađenosti.

¹⁹ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

Donošenjem ovog zakona, i pratećeg podzakonskog akta, stižu se uslovi za ispunjenje dijela IV završnog mjerila u odnosu na oblast računovodstva.

U okviru **poglavlja 7 – Pravo intelektualne svojine**, u kontekstu ispunjenja II završnog mjerila Skupština je 29. XII 2021. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o autorskom i srodnim pravima²⁰ („Sl. list CG“, broj 145/21). Dodatno, Skupština je 29. XII 2021. donijela i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o patentima²¹ („Sl. list CG“, broj 146/21), Zakon o zaštiti poslovne tajne²² („Sl. list CG“, broj 145/21), Zakon o potvrđivanju Marakeškog ugovora za olakšanje pristupa objavljenim djelima za osobe koje su slijepe, slabovide ili imaju druge poteškoće u korišćenju štampanih materijala²³ („Sl. list CG - Međunarodni ugovori“, broj 6/21), kao i Zakon o potvrđivanju Konvencije o priznavanju evropskih patenata²⁴ (Konvencija o evropskom patentu) („Sl. list CG - Međunarodni ugovori“, broj 6/21).

U okviru **poglavlja 8 – Konkurencija**, Skupština je 29. XII 2021. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti konkurencije²⁵ („Sl. list CG“, broj 145/21). Ovim zakonom je usklađeno poslovanje Agencije za zaštitu konkurencije sa Zakonom o državnoj upravi u smislu da su organizaciona i ostala pitanja opšteg poslovanja usaglašena sa poslovanjem ostalih državnih agencija, pri čemu je ostala zagantovana nezavisnost u postupcima procjene iz oblasti zaštite konkurencije i kontrole državne pomoći. Takođe, stvoreni su uslovi za jačanje administrativnih kapaciteta u ovoj oblasti, na način što su izmjenjeni uslovi za imenovanja rukovodećih lica Agencije i predviđeni rokovi za imenovanja shodno novim propisanim uslovima. Zakon će pozitivno uticati na ispunjenje obaveza definisanih II završnim mjerilom.

U okviru **poglavlja 9 – Finansijske usluge**, Skupština je 29. XII 2021. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju²⁶ („Sl. List CG“, broj 146/21) što pozitivno utiče na II završno mjerilo u ovom poglavlju. Dodatno, Skupština je istog dana donijela i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju²⁷ („Sl. List CG“, broj 146/21) čiji je cilj usklađivanje sa važećim Zakonom o državnoj upravi kojim je izmjenjen status Agencije za nadzor osiguranja i ista uvedena u sistem državne uprave.

Kada je u pitanju **poglavlje 10 – Informatičko društvo i mediji**, Skupština je 29. XII 2021. donijela Zakon o korišćenju fizičke infrastrukture za postavljanje elektronskih komunikacionih mreža velikih brzina²⁸ („Sl. list CG“, broj 1/22). U skladu s obavezama predviđenim Memorandumom o razumijevanju za 5G, čiji je potpisnik i Crna Gora, Vlada je 23. XII 2021. usvojila Predlog mape puta za uvođenje 5G mobilnih komunikacionih mreža. Vlada je 23. XII 2021. usvojila Izveštaj o aktivnostima na izradi Nacionalnog plana

²⁰ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

²¹ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

²² Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

²³ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

²⁴ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

²⁵ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

²⁶ Zakon je bio planiran za IV kvartal 2019. Vlada je pomenuti Zakon utvrdila 16. I 2020. i isti je dostavljen Skupštini na razmatranje i usvajanje 29. I 2020. Međutim, kako je u međuvremenu formiran novi saziv Skupštine bilo je potrebno da Predlog zakona ponovo prođe kroz proceduru davanja mišljenja i usvajanja od strane Vlade.

Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

²⁷ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

²⁸ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti (na skupštinskom sajtu se nalazi samo Izjava).

razvoja mreža za širokopojasni pristup internetu. Vlada je 23. XII 2021. usvojila Strategiju digitalne transformacije Crne Gore 2022-2026 s Akcionim planom za 2022-2023, 30. XII 2021. Strategiju Sajber bezbjednosti 2022-2026 s Akcionim planom za 2022-2023, a 16. XII 2021. Završni izvještaj o implementaciji Strategije sajber bezbjednosti 2018-2021. Takođe, 16. XII 2021. je usvojen Program za privlačenje digitalnih nomada u Crnoj Gori do 2025. s Akcionim planom za 2022, čiji je cilj povećanje broja digitalnih nomada u Crnoj Gori, ali i prepoznatljivost Crne Gore kao atraktivne turističke destinacije za njihov boravak. Vlada je 9. IX 2021. usvojila Informaciju o potrebi jačanja nacionalnih kapaciteta za sajber bezbjednost, a 1. XII 2021. i Informaciju o osnivanju Agencije za sajber bezbjednost i donijela niz zaključaka na čijoj realizaciji će se raditi u narednom periodu. Vlada je 9. XII 2021. utvrdila Predlog zakona o elektronskom dokumentu.²⁹ Ovaj propis je važan iz ugla ubrzanja digitalne transformacije, afirmacije korišćenja elektronskog dokumenta, digitalnog potpisa, elektronskog pečata u javnoj upravi i privredi, ali i donijeti uštede zbog smanjenja korišćenja papirnih dokumenata.

U okviru **poglavlja 13 - Ribarstvo**, Vlada je 28. X 2021. utvrdila Predlog zakona o organizovanju tržišta u ribarstvu i akvakulturi.³⁰ Donošenje ovog Zakona proisteklo je iz potrebe usaglašavanja sa pravnom tekovinom EU i u direktnoj je vezi sa ispunjenjem prvog završnog mjerila u okviru ovog poglavlja. Njime se stvara se osnov za obezbjeđivanje efikasnog funkcionisanja tržišta proizvodima ribarstva i akvakulture i uređuje se: tržište proizvoda ribarstva i akvakulture, uslovi za označavanje proizvoda koji se stavljaju na tržište, jačanje konkurentnosti proizvođača kroz formiranje organizacija proizvođača, uz adekvatnu kontrolu sprovođenja mjera organizacije tržišta. Takođe, daju se osnove za uspostavljanje organizovanog tržišta kroz mehanizme organizacije tržišta i definisanja jasnih pravila u pogledu informisanja potrošača. Definiše se i nadležno tijelo, uslovi, načini za izvoz proizvoda ribarstva u države EU.

U poglavlju **14 – Saobraćajna politika**, Vlada je 9. XII 2021. usvojila Akcionni plan Strategije razvoja saobraćaja, 2021-2022. sa Izvještajem o realizaciji Akcionog plana Strategije razvoja saobraćaja 2019-2020. Njegovim usvajanjem se doprinosi napretku u oblasti saobraćajne politike, kao i ispunjavanju obaveza iz Akcionog plana za adresiranje ključnih preporuka iz Izvještaja EK o Crnoj Gori 2021. Takođe, Vlada je 23. XII 2021. usvojila Nacionalni program za razvoj i uvođenje ITS u drumski saobraćaj, čime je ostvaren jedan od uslova za ispunjenje I završnog mjerila, dok je dodatno usklađivanje postignuto donošenjem: Pravilnika o načinu ocjene uticaja državnih puteva na bezbjednost saobraćaja, reviziji i provjeri bezbjednosti državnog puta („Sl. list CG“, broj 122/21), kao i Pravilnika o posebnim uslovima i tehničkim zahtjevima za elektronsku naplatu putarine i elementima interoperabilnosti („Sl. list CG“, broj 113/21). Nadalje, u cilju usklađivanja i ispunjenja uslova iz I završnog mjerila, a u dijelu novih pravila o težini i dimenzijama vozila, donijet je i Pravilnik o minimalnim uslovima koje mora da ispunjava vozilo za obuku kandidata za vozača („Sl. list CG“, broj 122/21).

U oblasti **vazdušnog saobraćaja**, Vlada je 28. X 2021. utvrdila Predlog zakona o potvrđivanju izmjena Multilateralnog sporazuma između Evropske zajednice i njenih država članica, Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Republike Island, Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunije, Republike Srbije i Misije privremene uprave

²⁹ Zakon se nalazi u skupštinskoj proceduri i sadrži izjavu i tabelu usklađenosti.

³⁰ Zakon se nalazi u skupštinskoj proceduri i sadrži izjavu i tabelu usklađenosti.

Ujedinjenih Nacija na Kosovu o uspostavljanju zajedničkog evropskog vazduhoplovnog područja (ECAA Sporazum).³¹ Njegovim utvrđivanjem, indirektno se utiče na budući napredak poglavlja u oblasti vazdušnog saobraćaja i uspješnog usklađivanja zakonodavstva u pomenutoj oblasti. Takođe, Vlada je 26. XI 2021. donijela Izmjene i dopune Nacionalnog programa za olakšice u vazdušnom saobraćaju, a donijeti su i sljedeći pravilnici: Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o kontinuiranoj plovidbenosti vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, dijelova i uređaja i o odobravanju organizacija i osoblja koji obavljaju ove poslove („Sl. list CG“, broj 116/21), Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o dodatnim specifikacijama plovidbenosti za određenu vrstu operacija („Sl. list CG“, broj 116/21), Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o posadi vazduhoplova („Sl. list CG“, broj 128/21) i Pravilnik o zajedničkim pravilima Evropske unije u oblasti civilnog vazduhoplovstva i nadležnostima Agencije Evropske unije za sigurnost vazduhoplovstva („Sl. list CG“, broj 138/21).

U oblasti **željezničkog saobraćaja** Vlada je 4. XI 2021. usvojila Nacionalni program željezničke infrastrukture 2021-2023.

U **poglavljju 15 – Energetika** Vlada je 1. XII 2021. utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o efikasnom korišćenju energije.³² Utvrđivanjem predmetnog propisa ostvaren je dodatni napredak u dijelu III završnog mjerila koje se odnosi na usklađivanje sa pravnom tekovinom o energetske efikasnosti. Zakon poboljšava postojeći pravni okvir u oblasti energetske efikasnosti sa ciljem usaglašavanja sa osnovnom EU Direktivom za oblast energetske efikasnosti (Direktiva 2012/27/EU) i inoviranom Direktivom o energetske karakteristika zgrada (Direktiva 844/2018/EU), koje je Crna Gora u obavezi da transponuje po osnovu članstva u Energetskoj zajednici. Pored toga, pravni okvir je unaprijeđen, posebno u dijelu uvođenja Nacionalnog energetskeg i klimatskog plana (NECP) kao ključnog planskog dokumenta za oblast energetske efikasnosti, umjesto Akcionog plana energetske efikasnosti. Takođe, u oblasti **energetske efikasnosti** donijeti su i sljedeći pravilnici: Pravilnik o zahtjevima za eko dizajn profesionalnih rashladnih ormara, zamrzivača, kondenzacionih uređaja i procesnih rashladnih uređaja („Sl. list CG“, broj 111/21), Pravilnik o zahtjevima za eko dizajn uređaja za zagrijavanje vazduha, uređaja za hlađenje, visokotemperaturnih procesnih rashladnih uređaja i ventilatorskih konvektora („Sl. list CG“, broj 111/21), Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o obaveznom označavanju energetske efikasnosti proizvoda koji utiču na potrošnju energije („Sl. list CG“, broj 135/21) i Pravilnik o zahtjevima eko dizajna servera i proizvoda za skladištenje podataka („Sl. list CG“, broj 135/21).

U oblasti **ugljovodonika**, Vlada je 23. XII 2021. utvrdila Predlog zakona o mjerama sigurnosti prilikom istraživanja i proizvodnje ugljovodonika u podmorju.³³ Utvrđivanjem predmetnog zakona i njegovim usklađivanjem sa pravnom tekovinom EU je dodatno unaprijeđena oblast energetike imajući u vidu da se propisom jasnije definišu ovlašćenja državnih organa, kao i dužnosti koncesionara prilikom izvođenja operacija istraživanja i proizvodnje ugljovodonika, kao i da se omogućava veća i bolja kontrola države nad izvođenjem operacija istraživanja i proizvodnje ugljovodonika od strane koncesionara, a time i veća sigurnost

³¹ Zakon se nalazi u skupštinskoj proceduri i sadrži izjavu i tabelu usklađenosti.

³² Zakon se nalazi u skupštinskoj proceduri i sadrži izjavu i tabelu usklađenosti.

³³ Zakon se nalazi u skupštinskoj proceduri i sadrži izjavu i tabelu usklađenosti.

operacija. Takođe, propisuje se minimum zahtjeva za sprečavanje velikih nesreća tokom izvođenja operacija istraživanja i proizvodnje u podmorju, kao i za ograničavanje posljedica nesreća.

U **poglavlju 16 – Porezi**, Skupština je 29. XII 2021. donijela set zakona obuhvaćenih ekonomskim programom „Evropa sad“ čiji su glavni ciljevi povećanje životnog standarda građana, rast zaposlenosti, smanjenje „sive ekonomije“ na tržištu rada, unaprjeđenje poslovnog i investicionog ambijenta, a od kojih su sljedeći obuhvaćeni ovim poglavljem, odnosno povezani sa I završnim mjerilom: Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica³⁴ („Sl. List CG“, broj 146/21) i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica³⁵ („Sl. List CG“ broj 146/21). Osim navedenih zakona, Dodatno, Skupština je na istoj sjednici donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj administraciji³⁶ („Sl. List CG“, broj 145/21), Zakon o dopunama Zakona o porezu na dodatnu vrijednost³⁷ („Sl. List CG“, broj 146/21).

Pored pomenutih Skupština je donijela i sljedeće poreske zakone: Zakon o reprogramu poreskog potraživanja³⁸ („Sl. List CG“, broj 145/21), Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje³⁹ („Sl. List CG“, broj 145/21), Zakon o izmjeni Zakona o objedinjenoj registraciji i sistemu izvještavanja o obračunu i naplati poreza i doprinosa⁴⁰ („Sl. List CG“, broj 145/21), Zakon o izmjeni Zakona o porezu na upotrebu putničkih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica („Sl. List CG“, broj 146/21), Zakon o potvrđivanju Ugovora između Crne Gore i Knjaževine Monako o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak⁴¹ („Sl. list CG - Međunarodni ugovori“, broj 8/21). Vlada je 12. XI 2021. utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama⁴², kao i Predlog zakona o porezu na podizanje gotovog novca sa poslovnog računa.⁴³

Kada je u pitanju **poglavlje 17 – Ekonomska i monetarna unija**, Skupština je 29. XII 2021. usvojila Fiskalnu strategiju Crne Gore za period 2021 - 2024, kojom se doprinosi postepenom ispunjavanju obaveza III završnog mjerila, s obzirom da Fiskalna strategija predstavlja najznačajniji dokument za planiranje fiskalne politike i sadrži ciljeve fiskalne politike u naznačenom periodu, makroekonomski i fiskalni okvir, mjere fiskalne politike i rizike za ostvarenje osnovnog makro-fiskalnog scenarija.

U **poglavlju 18 – Statistika**, Vlada je u kontekstu I završnog mjerila u ovom poglavlju, 23. XII 2021. donijela Godišnji plan zvanične statistike za 2022, kojim je predviđena realizacija 205 statistička istraživanja podijeljenih u četiri domena: demografija i socijalne statistike (59), ekonomske statistike (81), sektorske statistike (57) i životna sredina i višedomenske statistike (8). Dodatno, Vlada je 29. XII 2021. utvrdila Predlog

³⁴ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti (na skupštinskom sajtu se nalazi samo Izjava).

³⁵ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

³⁶ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

³⁷ Zakon je donijet na predlog poslanika i ne sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

³⁸ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti (na skupštinskom sajtu se nalazi samo Izjava).

³⁹ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

⁴⁰ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

⁴¹ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

⁴² Zakon nije usvojen na sjednici Skupštine održanoj 29. XII 2021. Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

⁴³ Zakon je povučen iz skupštinske procedure 17. XII 2021. zbog potrebe za dodatnim usaglašavanjem predloženog zakonskog rješenja. Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova⁴⁴ s Izvještajem o sprovedenoj javnoj raspravi. Donošenjem ovog Zakona se omogućuje priprema, organizacija i sprovođenje popisa, u cilju dobijanja sveobuhvatnih podataka o stanovništvu, domaćinstvima i stanovima u Crnoj Gori, što predstavlja jednu od preporuka EK u ovom poglavlju.

Kada je u pitanju **poglavlje 19 - Socijalna politika i zapošljavanje**, Skupština je donijela 29. XII 2021. Zakon o mirnom rješavanju radnih sporova⁴⁵ („Sl. list CG“, broj 145/21). Potreba za donošenjem novog Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova proistekla je iz potrebe jačanja Agencije kao institucije, unaprjeđenja rješavanja postupka mirnog rješavanja radnih sporova, kako individualnih i tako i kolektivnih radnih sporova, kao i jačanje socijalnog dijaloga u Crnoj Gori. Skupština je 29. XII 2021. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu („Sl. list CG“, broj 45/21), kojim je iznos minimalne zarade povećan sa postojećih 250 eura na 450 eura, sa početkom primjene od 1. I 2022. Iz oblasti zaštite i zdravlja na radu usvojeni su: Pravilnik o obliku i sadržaju prijave o početku radova na izgradnji, rekonstrukciji ili rušenju objekta („Sl. list CG“, broj 18/21), Pravilnik o izmjeni Pravilnika o mjerama zaštite i zdravlja na radu od rizika izloženosti hemijskim materijama („Sl. list CG“, broj 77/21), Pravilnik o mjerama zaštite i zdravlja na radu od rizika izloženosti biološkim materijama („Sl. list CG“, broj 117/21) i Pravilnik o upotrebi sredstava i opreme lične zaštite na radu („Sl. list CG“, broj 135/21). Vlada je donijela novu Nacionalnu strategiju zapošljavanja 2021-2025, koja definiše strateški cilj politike zapošljavanja do 2025, a koji se odnosi na stabilan i održiv rast zaposlenosti, koji je zasnovan na jednakim mogućnostima pristupu tržištu rada, dostojanstvenom radu, daljem razvoju znanja i vještina i većoj socijalnoj uključenosti. Ministarstvo ekonomskog razvoja formiralo je Radni tim za uvođenje programa „Garancija za mlade“ u Crnoj Gori. Vlada je donijela Program podrške za zapošljavanje mladih. Skupština je 29. XII 2021. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti⁴⁶ („Sl. list CG“, broj 145/21), sa početkom primjene 1. X 2022. (zakonom je propisano prvo na dodatak za djecu za djecu do 18 godine života) i Zakon o obeštećenju bivših korisnika naknada po osnovu rođenja troje ili više djece⁴⁷ („Sl. list CG“, broj 145/21), sa početkom primjene od 1. IV 2022. U novembru 2021. obrazovana je Komisija za praćenje sprovođenja Nacionalne Strategije rodne ravnopravnosti 2021-2025, s Akcionim planom 2021-2022, sastavljena od 24 predstavnika/ce relevantnih institucija i NVO. Vlada je 23. IX 2021. usvojila III Periodični izvještaj o sprovođenju CEDAW konvencije, a 9. XII 2021. je donijela Odluku o formiranju Savjeta za prava lica sa invaliditetom.

Kada je u pitanju **poglavlje 20 – Preduzetništvo i industrijska politika**, Vlada je 7. X 2021. usvojila Akциони plan za implementaciju Industrijske politike Crne Gore 2019-2023, za period 2021-2022. Donošenje ovog Akcionog plana je sastavni dio ispunjenja jedinog završnog mjerila zadatog u poglavlju, koje se odnosi na kontinuirano sprovođenje sveobuhvatne industrijske strategije. Vlada je 29. XII 2021. usvojila Smjernice za revitalizaciju i razvoj prerađivačke industrije u Crnoj Gori, kojima se utvrđuje strateški okvir za razvoj prerađivačke industrije uz definisanje ključnih izazova sa kojima se suočava ovaj sektor i osnovnih ciljeva i pravaca djelovanja ka njegovoj revitalizaciji i daljem razvoju. Smjernice su pripremljene sa namjerom definisanja mjera i aktivnosti koje će u narednom periodu dovesti do uspostavljanja moderne crnogorske industrije kroz podsticajni ambijent za razvoj investicija, tehnološke modernizacije, inovativnosti i kreiranje

⁴⁴ Zakon se nalazi u skupštinskoj proceduri i sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

⁴⁵ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

⁴⁶ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

⁴⁷ Zakon ne sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

novih industrijskih proizvoda. U sklopu preduzetničke politike, Vlada je 7. X 2021. donijela Strategiju razvoja ženskog preduzetništva u Crnoj Gori za period 2021-2024. s Akcionim planom za period 2021-2022. Dodatno, Akcioni plan za sprovođenje Strategije za razvoj mikro, malih i srednjih preduzeća za 2021-2022, usvojen je na istoj sjednici Vlade. Usljed potrebe za kvalitetnijim programskim usmjerenjem Crne Gore u prioritetnim tematskim oblastima i razvojem novih instrumenata podrške S3, Vlada je 29. XII 2021. usvojila Operativni program za implementaciju Strategije pametne specijalizacije s Akcionim planom 2021-2022. Operativni plan ima za cilj da unaprijedi kako sam proces implementacije Strategije i aktivnije učešće svih relevantnih subjekata, tako i bolje uvezivanje i sinergiju među resorima, posebno imajući u vidu da je sprovođenje S3 važno sa aspekta pregovaračkih poglavlja 20 – Preduzetništvo i industrijska politika i 25 – Nauka i istraživanje.

U **poglavlju 21 – Trans-evropske mreže**, 4. XI 2021. usvojen je Nacionalni program željezničke infrastrukture 2021-2023. Takođe, Vlada je 9. XII 2021. usvojila Akcioni plan Strategije razvoja saobraćaja, 2021-2022. s Izvještajem o realizaciji Akcionog plana Strategije razvoja saobraćaja 2019-2020, čime je ostvaren dodatni napredak u dijelu obaveza iz I završnog mjerila, kao i ispunjavanja obaveza iz Akcionog plana za adresiranje preporuka EK o Crnoj Gori 2021. Nadalje, Vlada je 23. XII 2021. usvojila i Nacionalni program za razvoj i uvođenje ITS u drumski saobraćaj čime je takođe ostvaren napredak u dijelu I završnog mjerila u 21. pregovaračkom poglavlju. Takođe, u oblasti trans-evropskih saobraćajnih mreža donijeti su i sljedeći pravilnici: Pravilnik o načinu ocjene uticaja državnih puteva na bezbjednost saobraćaja, reviziji i provjeri bezbjednosti državnog puta („Sl. list CG“, broj 122/21), kao i Pravilnik o posebnim uslovima i tehničkim zahtjevima za elektronsku naplatu putarine i elementima interoperabilnosti („Sl. list CG“, broj 113/21).

U okviru **poglavlja 25 – Nauka i istraživanje**, Vlada je 26. XI 2021, usvojila Informaciju o zaključivanju Međunarodnog sporazuma između Evropske unije i Crne Gore o učešću Crne Gore u programu Unije "Horizont Evropa" - Okvirni program za istraživanje i inovacije (2021-2027), dok je 29. XII 2021. donijet Operativni program za implementaciju Strategije pametne specijalizacije 2021-2024 s Akcionim planom 2021-2022.

U okviru **poglavlje 26 – Obrazovanje i kultura**, Vlada je 26. XI 2021. usvojila Informaciju o zaključivanju Sporazuma o učešću Crne Gore u Programu Kreativna Evropa 2021-2027, dok je 23. XII 2021. donijet Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2021.

U okviru **poglavlja 27 - Životna sredina i klimatske promjene**, Vlada je 21. X 2021. usvojila Prvi polugodišnji izvještaj o realizaciji Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u poglavlju 27, prema kome je stepen realizacije 82%. Vlada je 28. X 2021. donijela Uredbu o graničnim vrijednostima emisija iz postrojenja za sagorijevanje i načinu izračunavanja graničnih vrijednosti emisija za postrojenja koja koriste više vrsta goriva („Sl. list CG“, broj 129/21), čime se doprinosi realizaciji obaveza u oblastima **kvalitet vazduha i industrijsko zagađenje**. U oblasti **hemikalije** donijet je Pravilnik o izmjenama Pravilnika o klasifikaciji, označavanju i pakovanju hemikalijama u skladu sa Globalno harmonizovanim sistemom UN („Sl list CG“, br. 85/17, 117/21) kojim su prenijeti Aneksi I do V CLP Regulative. U oblasti **klimatskih promjena** donijet je Pravilnik o stručnom osposobljavanju lica koja vrše djelatnost ugradnje, održavanja, popravke i

isključivanje iz upotrebe opreme i proizvoda (rashladne i klima uređaje) koji sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač („Sl. list CG“, broj 132/21), dok je u oblasti **civilne zaštite** donijet niz podzakonskih akata. Navedenim propisima doprinosi se realizaciji obaveza koje proizilaze iz Zajedničke pozicije EU za poglavlje 27. U okviru saradnje između Vlade SR Njemačke i Vlade Crne Gore, angažovan je CIM ekspert koji je počeo sa radom 1. XII 2021. U saradnji sa timom Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma (MEPPU), započeo je izradu plana budućih aktivnosti u vezi sa uspostavljanjem adekvatnog modela upravljanja i implementacije mjera zaštite. U decembru 2021. završen je rad na Procjeni rizika od katastrofa Crne Gore u okviru projekta koji je finansiran od strane EK, a u čiju izradu je bilo uključeno 94 eksperata iz različitih ministarstava, organa državne uprave, akademske zajednice i NVO. Dokument je dostavljen EK. Vlada je 30. XII 2021. proglasila treće morsko zaštićeno područje - Park prirode „Stari Ulcinj“ čime je zaokružen proces uspostavljanja prvih zaštićenih područja u moru, a površina zaštićenih područja u Crnoj Gori uvećana je za 4.764,7 ha.

U okviru **poglavlja 28 – Zaštita potrošača i zdravlja**, Skupština je 29. XII 2021. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti potrošača⁴⁸ („Sl. list CG“, broj 146/21). Osnovni razlog za izmjene zakona je neophodnost usaglašavanja sa evropskim pravom, putem preciznijeg određivanja pojedinih zakonskih odredbi, radi otklanjanja manjih jezičkih i/ili pravno-tehničkih nepreciznosti kod preuzimanja potrošačkih direktiva. Takođe, u skladu sa Zakonom o zaštiti potrošača, Vlada je 29. XII 2021. donijela trogodišnji Nacionalni program zaštite potrošača 2022-2024, sa godišnjim Akcionim planom za realizaciju programa (za 2022). Cilj usvajanja ovog programa je jačanje sistema zaštite potrošača na svim nivoima i njegovo dalje unaprijeđivanje, u skladu sa standardima i dobrom praksom EU i nastavak ispunjavanja postavljenih ciljeva kada je u pitanju politika zaštite potrošača u skladu sa Zakonom o zaštiti potrošača i relevantnim zakonima i strateškim dokumentima. Donošenje gorepomenutih akata će pozitivno uticati na ispunjenje preostalih obaveza definisanih I završnim mjerilom u ovom poglavlju.

U okviru pregovaračkog **poglavlja 29 – Carinska unija**, Vlada je 23. XII 2021. usvojila Uredbu o carinskoj tarifi za 2022, kojom se usklađuje visina carinskih stopa sa obavezama preuzetim u okviru Svjetske trgovinske organizacije (STO) i drugim međunarodnim ugovorima koje je zaključila Crna Gora. Ovom uredbom je usklađena i nacionalna nomenklatura carinske tarife sa Harmonizovanim sistemom SCO (HS 2022) i Kombinovanom nomenklaturom Evropske unije za 2022. Takođe, Vlada je 29. XII 2021. utvrdila Predlog Carinskog zakona.⁴⁹ Novim Carinskim zakonom kreira se pravni osnov za carinska pravila i postupke na carinskom području Crne Gore koji su u potpunosti usklađeni sa evropskim. Zakon je prilagođen uslovima u kojima se odvija savremena trgovina. Njegov cilj je da olakša protok robe koja tranzitira, ulazi ili izlazi iz Crne Gore, kako bi se poboljšala konkurentnost domaćih preduzeća i istovremeno zaštitili finansijski i ekonomski interesi države, kao i sigurnost i bezbjednost potrošača. U tu svrhu, Zakon je usmjeren ka daljem napredovanju u uspostavljanju bespapirovnog, integrisanog i elektronskog okruženja. Obje aktivnosti doprinose ispunjavanju I završnog mjerila u okviru navedenog poglavlja.

Kada je riječ o pregovaračkom **poglavljju 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika**, Crna Gora je i u ovom kvartalu nastavila trend 100 % usklađenosti sa Zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom, donijevši set Odluka iz te oblasti i to:

⁴⁸ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

⁴⁹ Zakon se nalazi u skupštinskoj proceduri i sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

Odluka o izmjenama Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije 2014/145/ZVBP od 17. III 2014, 2014/151/ZVBP od 21. III 2014, 2014/238/ZVBP od 28. IV 2014, 2014/265/ZVBP od 12. V 2014, 2014/308/ZVBP od 28. V 2014, 2014/455/ZVBP od 11. VII 2014, 2014/475/ZVBP od 18. VII 2014, 2014/499/ZVBP od 25. VII 2014, 2014/508/ZVBP od 30. VII 2014, 2014/658/ZVBP od 8. IX 2014, 2014/801/ZVBP od 17. XI 2014, 2014/855/ZVBP od 28. XI 2014, 2015/241/ZVBP od 9. II 2015, 2015/432/ZVBP od 13. III 2015, 2015/1524/ZVBP od 14. IX 2015, 2016/359/ZVBP od 10. III 2016, 2016/1671/ZVBP od 15. IX 2016, 2016/1961/ZVBP od 8. XI 2016. i 2017/445/ZVBP od 13. III 2017, 2017/1386/ZVBP od 25. VII 2017. i 2017/1418/ZVBP od 4. VIII 2017, 2017/1561/ZVBP od 14. IX 2017, 2017/2163/ZVBP od 20. XI 2017, 2018/392/ZVBP od 12. III 2018, 2018/706/ZVBP od 14. V 2018, 2018/1085/ZVBP od 30. VII 2018, 2018/1237/ZVBP od 12. IX 2018, 2018/1930/ZVBP od 10. XII 2018, 2019/95/ZVBP od 21. I 2019, 2019/415/ZVBP od 14. III 2019, 2019/416/ZVBP od 14. III 2019, 2020/120/ZVBP od 28. I 2020. i 2020/399/ZVBP od 13. III 2020. u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine;

Odluka o izmjenama Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije 2014/119/ZVBP od 5. III 2014, 2015/143/ZVBP od 29. I 2015, 2015/364/ZVBP od 5. III 2015, 2015/876/ZVBP od 5. VI 2015. i 2015/1781/ZVBP od 5. X 2015. i 2016/318/ZVBP od 4. III 2016, 2017/381/ZVBP od 3. III 2017. i 2020/373/ZVBP o mjerama ograničavanja usmjerenima protiv određenih osoba, subjekata i tijela s obzirom na stanje u Ukrajini;

Odluka o dopuni Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije 2014/512/ZVBP od 31. VII 2014, 2014/659/ZVBP od 8. IX 2014, 2014/872/ZVBP od 4. XII 2014, 2015/971/ZVBP od 22. VI 2015. i 2015/1764/ZVBP od 1. X 2015, 2015/2431/ZVBP od 21. XII 2015, 2019/2192/ZVBP od 19. XII 2019. i 2020/907/ZVBP od 29. VI 2020. s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizuje situacija u Ukrajini;

Odluka o dopuni Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije 2014/386/ZVBP od 23. VI 2014, 2014/507/ZVBP od 30. VII 2014, 2014/933/ZVBP od 18. XII 2014, 2015/959/ZVBP od 19. VI 2015. i 2020/850/ZVBP od 18. VI 2020. kao odgovor na nezakonitu aneksiju Krima i Sevastopolja.

U okviru **poglavlja 32 – Finansijski nadzor**, Savjet Centralne banke je 22. XI 2021. donio Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o provjeri podobnosti i autentičnosti i vraćanju u opticaj euro novčanica i kovanog novca. Ovim dokumentom se dodatno doprinosi ispunjenju IV završnog mjerila koje se odnosi na oblast zaštite eura od falsifikovanja.

U okviru **poglavlja 33 – Finansijske i budžetske odredbe**, Skupština je 29. XII 2021. donijela Zakon o budžetu Crne Gore za 2022. („Sl. list CG“, broj 144/21), projektovan na oko 2,46 milijardi eura. Zakon o budžetu je dio seta Vladinih zakona iz Programa „Evropa sad“ prema kojima će minimalna plata zaposlenih u Crnoj Gori od januara 2022. iznositi 450 eura umjesto dosadašnjih 250.

2.1. Informisanje javnosti o procesu pristupanja Evropskoj uniji

Kada je riječ o sprovođenju Strategije informisanja, odnosno informisanju javnosti o procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, u izvještajnom periodu su realizovane sljedeće aktivnosti:

27. X 2021. - Objavljen sedamnaesti broj biltena Kancelarije za evropske integracije.

Sedamnaesti broj Biltena Kancelarije za evropske integracije predstavlja najvažnije događaje i aktivnosti u procesu pristupanja EU tokom trećeg kvartala 2021.

29. XI 2021. – Održana radionica „Primjena Zakona o radu i Zakona o zaštiti i zdravlju na radu kao zatvarajućeg mjerila za poglavlje 19 - Socijalna politika i zapošljavanje u kontekstu EI“.

Radionicu su organizovali Generalni sekretarijat Vlade i Ministarstvo ekonomskog razvoja u okviru projekta ME4EU koji finansira EU. Učesnici radionice su razmatrali implementaciju i nadzor nad primjenom Zakona o radu i Zakona o zaštiti i zdravlju na radu. Razmijenjena su mišljenja u pogledu dosadašnje primjene zakona i unapređenja prava zaposlenih u skladu sa pravnom tekovinom EU.

15. XII 2021. - Održan online kviz „Koliko znaš o EU?“

Generalni sekretarijat Vlade – Sektor za informisanje javnosti o Evropskoj uniji i pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji organizovao je online kviz „Koliko znaš o EU?“, u okviru projekta „EU4ME“ koji finansira Evropska unija. Pravo učešća su imali učenici osmog i devetog razreda osnovne škole. Učesnici online kviza, na Instagram profilu ME4EU, na 10 pitanja su dali oko 4.000 odgovora, a za najbolje su obezbijeđene vrijedne nagrade.

23. XII 2021. - Održan radni doručak s novinarima

Povodom održane druge Međuvladine konferencije između Crne Gore i EU i usvajanja Akcionog plana za adresiranje preporuka iz posljednjeg Izvještaja Evropske komisije, Generalni sekretarijat Vlade, s ciljem boljeg i svestranijeg informisanja javnosti o toku procesa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, u okviru projekta ME4EU koji finansira EU, organizovao je Radni doručak s novinarima. S predstavnicima medija su razgovarali ministar ekonomskog razvoja **Jakov Milatović**, glavna pregovaračica **Zorka Kordić** i članovi Pregovaračke grupe: **Bojan Božović**, **Milena Lipovina Božović**, **Šućo Orahovac**, **Marko Perunović** i **Andrijana Rakočević**.

28. XII 2021. - Uručene nagrade pobjednicima konkursa

Zamjenica glavne pregovaračice, **Dragana Marković** uručila je nagrade pobjednicima online konkursa „Koliko znaš o EU“, kao i nagradnih takmičenja povodom Evropskog dana jezika i Evropskog dana nauke. Nagrade su primile **Hana Vocaj**, učenica Osnovne škole „Vladimir Nazor“ iz Podgorice i **Anita Alili**, učenica Osnovne škole „Srbija“ iz Bara, pobjednice online kviza „Koliko znaš o EU?“. Takođe, nagrađeni su i **Jovana Kešeljević** i **Novak Koprivica**, učenici Gimnazije "Stojan Cerović" iz Nikšića za pobjedničko mjesto na kvizu o poznavanju evropske nauke, odnosno na takmičenju o poznavanju evropskih jezika. Generalni sekretarijat Vlade – Sektor za informisanje javnosti o Evropskoj uniji i pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji organizovao je tokom 2021. tri takmičenja namijenjena mladim ljudima, u okviru projekta „EU4ME“ koji finansira Evropska unija.

28. XII 2021. - Objavljeno deveto izdanje Eurokaza

U okviru više rubrika, kroz Eurokaz su predstavljene aktuelnosti iz pregovaračkog procesa, rezultati reformi koje Crna Gora sprovodi u procesu pristupanja, uspješni primjeri korišćenja EU fondova. Sagovornici Eurokaza govore na aktuelne teme iz pregovaračkog procesa i o aktuelnostima iz domena funkcionisanja

EU. Za Eurokaz pišu i govore predstavnici Vlade, Evropske komisije, novinari crnogorskih štampanih i elektronskih medija, kao i predstavnici lokalne samouprave.

2.2. Aktivnosti Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore u pregovaračkom procesu

U izvještajnom periodu, Odbor za evropske integracije je održao šest sjednica, a predsjednik i članovi Odbora imali su niz sastanaka na bilateralnom i multilateralnom nivou parlamentarne diplomatije. Izvještajni period obilježilo je predstavljanje Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori za 2021, koji je, osim predsjedniku Skupštine i predsjedniku Vlade, po prvi put uručen i predsjedniku Odbora za evropske integracije.

Budući da je fokus djelovanja Odbora u 27. sazivu usmjeren na pitanje redefinisanja uloge samog radnog tijela, posebno u oblasti harmonizacije nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU, Odbor je na 9. sjednici održanoj 1. X 2021. razmotrio nalaze istraživanja na temu praksi i nadležnosti parlamenta i odbora za evropske poslove država članica EU i procesa usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU, u procesu pristupanja, u državama regiona i pojedinim državama članicama EU. Članovi Odbora konstatovali su da je potrebno obezbijediti efikasniju parlamentarnu kontrolu zakonodavnog procesa sa aspekta harmonizacije zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU i jačati ulogu Odbora za evropske integracije, te ukazali na mogućnost rješavanja ovog pitanja kroz najavljeni Zakon o Skupštini.

U okviru **praćenja nadzora i kontrole procesa evropskih integracija**, članovi Odbora su na 8. sjednici održanoj 6. X 2021, razmotrili Informaciju o programima podrške Evropske unije Crnoj Gori za 2020. Ovo konsultativno saslušanje glavne pregovaračice sa Evropskom unijom obilježila je rasprava o dosadašnjim rezultatima i stepenu iskorišćenosti sredstava iz Instrumenta pretprijetne podrške EU u okviru finansijskih perspektiva IPA I i IPA II.

Na 10. sjednici održanoj 3. XI 2021, članovi Odbora upoznali su se sa XXIX i XXX kvartalnim izvještajima o ukupnim aktivnostima u procesu evropskih integracija za januar - mart, odnosno april - jun 2021, kao i XV polugodišnjim izvještajem o procesu pristupanja, za period januar - jun 2021.

Šefica Delegacije EU u Crnoj Gori **Oana Kristina Popa**, na 11. sjednici održanoj 5. XI 2021, predstavila je članovima Odbora Izvještaj EK o Crnoj Gori 2021. Na sjednici su razmijenjena mišljenja o ocjeni stanja i ostvarenom nivou spremnosti Crne Gore za članstvo u EU, posebno u dijelu koji se odnosi na političke kriterijume i vladavinu prava.

Na 12. sjednici članovi Odbora razmotrili su realizaciju zaključaka sa svih održanih sjednica i usvojen je XV polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u procesu pristupanja Crne Gore EU. Zaključci i konstatacije se dominantno odnose na: rad Odbora i Skupštine u vezi sa pitanjima EU, proces pristupanja EU, usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU, pregovaračku strukturu, parlamentarnu diplomatiju, izvještaje o procesu pristupanja EU, Program pristupanja Crne Gore EU (PPCG), te na korišćenje fondova EU i budžet Crne Gore.

U prisustvu **Janka Odovića**, državnog sekretara Ministarstva finansija i socijalnog staranja i **Zorke Kordić**, glavne pregovaračice sa EU, na 13. sjednici članovi Odbora su razmotrili Predlogu zakona o budžetu Crne Gore za 2022. Mišljenje Odbora sa smjernicama za dalje unaprjeđenje predloga budžeta za naredni

budžetski period, dostavljeni su Odboru za ekonomiju, finansije i budžet, Ministarstvu finansija i socijalnog staranja i Kancelariji za evropske integracije.

Kad je u pitanju **parlamentarna diplomatija** u okviru pristupanja EU, članovi Odbora učestvovali su na plenarnom zasijedanju COSAC-a održanom u okviru predsjedavanja Slovenije (video konferencija, 29. i 30. XI 2021), na kojem je razgovarano o rezultatima slovenačkog predsjedavanja Savjetu EU, kao i o pitanjima evropske perspektive Zapadnog Balkana, Konferenciji o budućnosti Evrope i budućoj ulozi mladih u procesima donošenja odluka u EU. U ime Odbora na COSAC-u su učestvovali predsjednik Odbora **Branimir Gvozdenović** i članice **Simonida Kordić** i **Daliborka Pejović**.

Predsjednik Odbora **Branimir Gvozdenović** održao je 4. XI 2021. online sastanak s šefom Misije Crne Gore pri EU **Petrom Markovićem**, sa kojim je razgovarao o aktuelnostima u radu Odbora, prvenstveno u dijelu parlamentarne kontrole procesa evropske integracije, kao i o konkretnim primjerima iz prakse i institucionalnim rješenjima u ovoj oblasti na nivou država članica EU. Ponovni susret **Gvozdenović – Papa** organizovan je neposredno pred 11. sjednicu Odbora, 5. XI 2021, na kojoj je Izvještaj o Crnoj Gori predstavljen svim članovima Odbora i zainteresovanim poslanicima. Na sastanku je zaključeno da je potrebno kontinuirano podizati svijest o značaju ispunjavanja EU standarda i u fazi pripreme zakonskih predloga, te raditi na utvrđivanju institucionalnih rješenja za pitanje harmonizacije nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU.

U susret predsjedavanju Francuske Savjetu EU u prvoj polovini 2022. održan je sastanak predsjednika Odbora za evropske integracije **Branimira Gvozdenovića** s ambasadorom Republike Francuske **Kristijanom Timonijem**, 29. XI 2021. Sagovornici su saglasni da je stabilnost regiona važna za borbu protiv skepticizma u državama članicama EU, te da je funkcionalnost institucija i saradnje između tri grane vlasti u Crnoj Gori od suštinskog značaja za smanjivanje političke polarizacije i postizanja konsenzusa oko ključnih pitanja u vezi sa procesom pristupanja EU.

3. Sprovođenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju

U okviru sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju održan je niz redovnih sastanaka s predstavnicima institucija EU.

Četrnaesti sastanak **Pododbora za industriju, trgovinu, carine i poreze**, koji obuhvata poglavlja 1 – Sloboda kretanja robe, 16 – Porezi, 20 – Preduzetništvo i industrijska politika, 29 – Carinska unija i 30 – Vanjski odnosi, održan je u video formatu 5. X 2021. Sastanak je bio prilika da predstavnici crnogorskih nadležnih institucija bliže upoznaju predstavnike EK o aktivnostima sprovedenim u prethodnom periodu za navedene oblasti. Na sastanku je ukazano da Crna Gora, uz kontinuiranu podršku Evropske unije, u uslovima pandemije koronavirusa, bilježi napredak i nastavlja sa sprovođenjem reformi u pravcu pune usklađenosti sa pravnom tekovinom i standardima EU u oblastima obuhvaćenim navedenim poglavljima, te da to zapravo predstavlja put ka oporavku i članstvu u EU. Kada su u pitanju jačanje administrativnih kapaciteta, istaknuto je da sve institucije ulažu snažne napore kako bi bile efikasnije i unaprijedile profesionalnost i sopstvene kapacitete u cilju adekvatnog sprovođenja usaglašenog zakonodavstva.

Četrnaesti sastanak **Podobora za poljoprivredu i ribarstvo** između Crne Gore i Evropske komisije, održan je 7. X 2021. u online formatu. Sastanak je bio prilika da se razmotri napredak u okviru pregovaračkih poglavlja 11 - Poljoprivreda i ribarstvo, 12- Bezbjednost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor i 13 –

Ribarstvo. S tim u vezi konstatovano je da se napredak u oblasti tri pregovaračka poglavlja odvija u kontinuitetu, ali je neophodno uložiti dodatne napore, kako u pogledu usklađivanja zakonodavstva, tako i u pogledu jačanja administrativnih kapaciteta i primjene pretpristupne podrške EU ruralnom razvoju. U okviru pregovaračkog poglavlja 11 apostrofirani su rad u pogledu izrade novih strateških dokumenata. U dijelu pregovaračkog poglavlja 12 istaknuti su napori Crne Gore u pogledu unaprjeđenja kvaliteta sirovog mlijeka, unaprjeđenja objekata u cilju potpunog usaglašavanja sa zahtjevima EU, te akreditacije poljoprivrednih proizvoda za izvoz u EU, dok je u okviru pregovaračkog poglavlja 13 naglašen rad u pogledu planiranog usvajanja Zakona o strukturnim mjerama, uređenju tržišta i državnoj pomoći u ribarstvu i akvakulturi i Zakona o organizovanju tržišta u ribarstvu i akvakulturi, koji su dobili pozitivno mišljenje EK i koji su u direktnoj vezi sa I završnim mjerilom u okviru ovog poglavlja.

Jedanaesti sastanak **Pododbora za inovacije, ljudske resurse, informatičko društvo i socijalnu politiku** održan je 8. X 2021. u elektronskom formatu. Predstavljene su ključne aktivnosti u oblastima koje obuhvataju poglavlja 2 - Sloboda kretanja radnika, 10 - Informatičko društvo i mediji, 19 - Socijalna politika i zapošljavanje, 25 - Nauka i istraživanje i 26 - Obrazovanje i kultura. Na sastanku je pozdravljen dosadašnji napredak u ovim oblastima i ukazano na značaj daljeg usklađivanja s pravnom tekovinom, a posebno na njihovoj adekvatnoj primjeni, izgradnji novih institucija i jačanju postojećih kapaciteta, kao i unaprjeđenju potrebnih znanja i vještina i stvaranju pretpostavki za buduću ulazak u EU. Naglašeno je da je novi Instrument pretpristupne pomoći (IPA III) i Ekonomski i investicioni plan za Zapadni Balkan prilika za dalje rješavanje dramatičnog uticaja pandemije COVID-19, koja je posebno pogodila najugroženije crnogorske građane.

Četrnaesti sastanak **Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku** održan je 21. X 2021. u online formatu. Predstavnici institucija Crne Gore informisali su EK o aktivnostima sprovedenim u proteklom periodu u vezi Programa ekonomskih reformi (PER), ekonomskih i finansijskih pitanja i izazova, kao i politika u okviru pregovaračkih poglavlja koja su u nadležnosti ovog Pododbora (PP 17 – Ekonomska i monetarna unija, PP 18 – Statistika, PP 32 – Finansijski nadzor i PP 33 – Finansijske i budžetske odredbe). Ocijenjeno je da je Crna Gora u proteklom periodu nastavila sa reformama u finansijskim poglavljima, što je evidentirano i u ovogodišnjem Izvještaju EK. Donošenjem paketa podrške privredi i građanima, kao i značajnom finansijskom podrškom EU, Crna Gora je pravovremeno preduzela adekvatne mjere u smanjenju negativnih posljedica pandemije koronavirusa.

IX sastanak **Posebne grupe za reformu javne uprave** održan je 19. X 2021, u formatu video konferencije, a otvorila ga je ministarka javne uprave, digitalnog društva i medija **Tamara Srzentic**. Sastanak je organizovan u cilju praćenja realizacije zaključaka, odnosno definisanih ciljeva sa osmog sastanka Posebne grupe održanog u oktobru 2020.

XVI sastanak **Zajedničkog savjetodavnog odbora između Komiteta regiona EU i Crne Gore (ZSO)** održan je 3. XI 2021. u Briselu. Sastankom je kopredsjedavao gradonačelnik Prijestonice Cetinje **Aleksandar Kaščelan**. Teme sastanka bile su „Najnovija dešavanja u Crnoj Gori i njihov uticaj na proces pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji“ i „Digitalne politike: Internet i društvene mreže kao sredstvo za (dez)informisanje i političku mobilizaciju građana – iskustvo Crne Gore i EU“.

U formi video konferencije 2. XII 2021. održan je dvadeseti sastanak **Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje (POSP)**. Članovi POSP-a govorili su o stanju pristupnih pregovora i odnosa

između Evropske unije i Crne Gore, kao i o načinima za podsticanje nacionalnog konsenzusa o napretku Crne Gore na putu ka EU. Sastanak je okončan jednoglasnim usvajanjem Deklaracije i preporuka.

Druga po redu **Međuvladina konferencija (MVK)** između Crne Gore i Evropske unije (EU) održana je 13. XII 2022. u Briselu. Crnogorsku delegaciju predvodio je ministar ekonomskog razvoja **Jakov Milatović**, a u delegaciji se nalazila i glavna pregovaračica Crne Gore sa EU **Zorka Kordić**. Održana MVK za Crnu Goru je predstavljala dobru priliku da zemlje partnere i članice informiše o smjeru i svemu što je urađeno u prethodnih godinu dana od strane Vlade, a prije svega u dijelu koji se tiče unaprjeđenja vladavine prava, borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala, ubrzanja strukturnih reformi u ekonomskom dijelu, kao i reforme javne uprave, ali i da kroz jasnu viziju prioriteta za naredni period, potvrdi da je članstvo u EU njeno strateško opredjeljenje i ključni vanjskopolitički cilj.

4. Usklađivanje zakonodavstva s pravnom tekovinom EU

U izvještajnom periodu dato je mišljenje na ukupno **61 predlog propisa, od čega je 38 zakona i 23 podzakonska akta.**

Od ukupnog broja datih mišljenja u četvrtom kvartalu 2021, **26 akata** sadrži sekundarne izvore prava EU, od čega **16 zakona i 10 podzakonskih akata.**

1.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata ⁵⁰	MEP
2.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti potrošača ⁵¹	MER
3.	Predlog zakona o zaštiti poslovne tajne ⁵²	MER
4.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o patentima ⁵³	MER
5.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama ⁵⁴	MFS
6.	Predlog Carinskog zakona ⁵⁵	MFS
7.	Predlog zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova ⁵⁶	MFS
8.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu ⁵⁷	MFS
9.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama ⁵⁸	MJU

⁵⁰ Zakon sadrži izjavu i tabelu usklađenosti

⁵¹ Zakon sadrži izjavu i tabelu usklađenosti

⁵² Zakon sadrži izjavu i tabelu usklađenosti

⁵³ Zakon sadrži izjavu i tabelu usklađenosti

⁵⁴ Zakon sadrži izjavu i tabelu usklađenosti

⁵⁵ Zakon sadrži izjavu i tabelu usklađenosti

⁵⁶ Zakon sadrži izjavu i tabelu usklađenosti

⁵⁷ Zakon sadrži izjavu i tabelu usklađenosti

⁵⁸ Predlog zakona je utvrđen na sjednici Vlade sa izjavom i tabelom usklađenosti. Nalazi se u skupštinskoj proceduri, međutim po informacijama dostupnim na sajtu Skupštine, materijal sadrži izjavu, bez tabele usklađenosti

10.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o efikasnom korišćenju energije ⁵⁹	MKI
11.	Predlog zakona o organizovanju tržišta u ribarstvu i akvakulturi ⁶⁰	MPŠ
12.	Predlog zakona o strukturnim mjerama i državnoj pomoći u ribarstvu i akvakulturi ⁶¹	MPŠ
13.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prevozu opasnih materija ⁶²	MUP
14.	Predlog zakona o obradi podataka o putnicima u vazdušnom saobraćaju u cilju sprečavanja i otkrivanja krivičnih djela terorizma i drugih teških krivičnih djela ⁶³	MUP
15.	Predlog zakona o obaveznom zdravstvenom osiguranju ⁶⁴	MZD
16.	Predlog uredbe o Carinskoj tarifi za 2022. godinu	MFS
17.	Predlog uredbe o dopuni Uredbe o korišćenju zdravstvenih i nutritivnih tvrdnji prilikom označavanja, reklamiranja i prezentacije hrane	MPŠ
18.	Predlog uredbe o izmjeni Uredbe o maksimalno dozvoljenim količinama kontaminenata u hrani	MPŠ
19.	Predlog uredbe o vitaminima, mineralima i drugim supstancama koje se mogu dodavati hrani	MPŠ
20.	Predlog uredbe o kriterijumima za formiranje maksimalnih cijena lijekova	MZD
21.	Predlog odluke o obrazovanju Međuresorske radne grupe za uvođenje programa „Garancija za mlade“ u Crnoj Gori	MER
22.	Predlog odluke o izmjenama i dopuni Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije 2014/119/ZVBP od 5. III 2014., 2015/143/ZVBP od 29. I 2015., 2015/364/ZVBP od 5. III 2015., 2015/876/ZVBP od 5. VI 2015. i 2015/1781/ZVBP od 5. X 2015. i 2016/318/ZVBP od 4. III 2016. i 2017/381/ZVBP od 3. III 2017. i 2018/333/ZVBP od 5. III 2018. i 2019/354/ZVBP od 4. III 2019. povodom situacije u Ukrajini	MVP
23.	Predlog odluke o izmjenama i dopuni Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije 2014/386/ZBVP od 23. VI 2014., 2014/507/ZBVP od 30. VII 2014., 2014/933/ZVBP od 18. XII 2014. i 2015/959/ZVBP od 19. VI 2015. kao odgovor na nezakonitu aneksiju Krima i Sevastopolja	MVP
24.	Predlog odluke o izmjenama i dopunama Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije 2014/145/ZVBP od 17. III 2014., 2014/151/ZVBP od 21. III 2014., 2014/238/ZVBP od 28. IV 2014., 2014/265/ZVBP od 12. V 2014., 2014/308/ZVBP od 28. V 2014., 2014/455/ZVBP od 11. VII 2014., 2014/475/ZVBP od 18. VII 2014., 2014/499/ZVBP od 25. VII 2014., 2014/508/ZVBP od 30. VII 2014., 2014/658/ZVBP od 8. IX 2014., 2014/801/ZVBP od 17. XI 2014., 2014/855/ZVBP od 28. XI 2014., 2015/241/ZVBP od 9. II 2015., 2015/432/ZVBP od 13. III 2015. i 2015/1524/ZVBP od 14. IX 2015. i 2016/359/ZVBP od 10. III 2016. i 2016/1671/ZVBP od 15. IX 2016., 2016/1961/ZVBP od 8. XI 2016., 2017/445/ZVBP od 13. III 2017. i 2017/1386/ZVBP od	MVP

⁵⁹ Zakon sadrži izjavu i tabelu usklađenosti

⁶⁰ Zakon sadrži izjavu i tabelu usklađenosti

⁶¹ Predlog zakona je utvrđen na sjednici Vlade sa izjavom i tabelom usklađenosti.

⁶² Zakon sadrži izjavu i tabelu usklađenosti

⁶³ Zakon sadrži izjavu i tabelu usklađenosti

⁶⁴ Zakon sadrži izjavu i tabelu usklađenosti

	25. VII 2017, 2017/1418/ZVBP od 4. VIII 2017. i 2017/1561/ZVBP od 14. IX 2017, 2017/2163/ZVBP od 20. XI 2017, 2018/392/ZVBP od 12. III 2018, 2018/706/ZVBP od 14. V 2018, 2018/1085/ZVBP od 30. VII 2018, 2018/1237/ZVBP od 12. IX 2018, 2018/1930/ZVBP od 10. XII 2018, 2019/95/ZVBP od 21. I 2019, 2019/415/ZVBP od 14. III 2019, 2019/416/ZVBP od 14. III 2019. i 2019/1405/ZVBP od 12. IX 2019. i 2020/120/ZVBP od 28. I 2020. u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine	
25.	Predlog odluke o izmjenama i dopunama Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije 2014/512/ZVBP od 31. VII 2014, 2014/659/ZVBP od 8. IX 2014, 2014/872/ZVBP od 4. XII 2014, 2015/971/ZVBP od 22. VI 2015. i 2015/1764/ZVBP od 1. X 2015. i 2015/2431/ZVBP od 21. XII 2015. s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizuje situacija u Ukrajini	MVP

5. Instrument pretpristupne podrške – IPA

5.1. IPA II – 2014–2020

Tokom izvještajnog perioda, nastavljen je rad na sprovođenju preostalih akcija koje su obuhvaćene programom IPA 2014 i IPA 2016, Programom Evropske unije i Crne Gore za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu zaštitu 2015-2017, kao i realizacija aktivnosti koje se finansiraju sredstvima sektorske budžetske podrške za reformu javne uprave i za odgovor na krizu izazvanu virusom COVID-19. Dodatno, intenziviran je rad na ugovaranju programa IPA 2017, u okviru kog je rok za ugovaranje istekao 17. XII 2021, kao i programa IPA 2018. Kod programa IPA 2019 i IPA 2020, nastavljen je rad na pripremi projektne i tenderske dokumentacije.

Kada je u pitanju IPARD II, tokom izvještajnog perioda, nastavljen je rad na ugovaranju, realizaciji i isplati sredstava projekata koji su ili će biti ugovoreni kroz objavljene javne pozive za akreditovane mjere Programa razvoja poljoprivrede i ruralnih područja Crne Gore u okviru IPARD II 2014–2020. Dodatno, treći javni poziv za dodjelu sredstva podrške za Mjeru 1 – Investicije u fizički kapital poljoprivrednih gazdinstava objavljen je 11. XI 2021. Iznos raspoloživih sredstava podrške za ovaj javni poziv iznosi 7,67 miliona eura.

5.2 IPA III – 2021–2027

Nastavljeno je sa programiranjem programa IPA 2021 i IPA 2022. S tim u vezi, 15. XII 2021. Evropska komisija je usvojila program IPA 2021, ukupne vrijednosti 32,4 miliona eura. Dodatno, u skladu sa preporukom EK, nastavljeno je sa izradom prvih nacрта akcionih dokumenata za program IPA 2022, kao i sa unaprijeđivanjem nacрта Strateškog odgovora, koji su, nakon višemjesečnih konsultacija sa svim relevantnim institucijama, upućeni Evropskoj komisiji na komentare tokom novembra 2021. Dodatno, 28. XII 2021. objavljen je javni poziv za konsultovanje zainteresovane javnosti o pripremi nacрта Strateškog odgovora za Crnu Goru za IPA-u III za period 2021-2024, koji će biti otvoren do 5. II 2022.

Programi Višekorisićke Ipe

Tokom izvještajnog perioda, nastavljen je rad na programiranju akcija i finalizaciji programa Višekorisićke IPA-e za 2021 i 2022. S tim u vezi, 16. XII 2021, Evropska komisija je usvojila sljedeće odluke o sprovođenju:

- Višekorisničkog višegodišnjeg akcionog plana za Zapadni Balkan i Tursku za 2021-2022. Maksimalni iznos sredstava EU koji će biti opredijeljen za ovaj program je 191, 8 miliona eura;
- Višekorisničkog višegodišnjeg akcionog plana za podršku Zapadnobalkanskom investicionom okviru 2021-2027⁶⁵. Maksimalni iznos sredstava EU koji će biti opredijeljen za ovaj program je 3,2 milijarde eura;
- Višekorisničkog višegodišnjeg akcionog plana za civilno društvo i program za medije za Zapadni Balkan i Tursku 2021-2023. Maksimalni iznos sredstava EU koji će biti opredijeljen za ovaj program je 218,5 miliona eura.

Zapadnobalkanski investicioni okvir (ZIO)

Kada je u pitanju Zapadnobalkanski investicioni okvir (ZIO), putem elektronske platforme Webex 18 - 19. XI 2021. održan je sastanak Grupe finansijera projekata (Project Financiers Group – PFG). U odnosu na Crnu Goru, na sastanku je predstavljena pozitivno ocijenjena projektna aplikacija Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda i glavne kanalizacione mreže u Podgorici faza II, koja je odobrena u okviru VI poziva za sufinansiranje investicija u vrijednosti od **23,4 miliona eura**. Zvanična odluka o odobrenim sredstvima za navedenu projektnu aplikaciju je donijeta na prvom sastanku Operativnog i Strateškog odbora koji je održan putem elektronske platforme Webex 16 - 17. XII 2021. Na istom sastanku je donešena odluka o raspisivanju novih poziva za dostavljanje projekata. Rok za dostavljanje projektnih predloga kroz 27. poziv za tehničku podršku je 18. II 2022, dok je za 7. poziv za sufinansiranje investicija projektnih predloga neophodno dostaviti do 26. VIII 2022.

Tokom izvještajnog peirioda, Kancelariji za evropske integracije su dostavljena rješenja o obrazovanju sektorskih radnih grupa za izbor i ocjenu strateškog značaja prioriternih infrastrukturnih projekata za oblasti Digitalne infrastrukture, Društvenih djelatnosti i Životne sredine, dok su za ove oblasti, ali i za oblasti Saobraćaja i Energetike, dostavljene sektorske liste prioriternih infrastrukturnih projekata. Shodno tome, Vlada je 29. XII 2021. usvojila **Jedinstvenu listu prioriternih infrastrukturnih projekata**. Lista obuhvata 154 projekta od kojih je 13 iz sektora Energetike, 14 iz sektora Saobraćaja, 81 projekat iz Zaštite životne sredine, 43 projekta iz Društvenih djelatnosti i 3 projekta koji se odnose na oblast Digitalne infrastrukture. Procjenjena vrijednost svih projekata je **6,35 milijardi eura**.

Programi EU

Programi Evropske unije usmjereni su na ekonomsku, socijalnu i političku integraciju prvenstveno država članica EU, uz mogućnost postepenog uključivanja država kandidata za članstvo. U okviru finansijske perspektive 2014-2020, Crna Gora je učestvovala u deset programa Unije: Horizont 2020, Erasmus+, Kreativna Evropa, Cosme, Evropa za građane, Carine 2020, Evropski program za zapošljavanje i inovacije (EaSI), Fiskalis 2020, Program za rješenja interoperabilnosti i zajedničke okvire za evropsku javnu upravu, privredu i građane – ISA i Program pravde.

Tokom posljednjeg kvartala 2021. resorna ministarstva su stupile u kontakt sa relevantnim tijelima EK i izrazile namjeru za učešće u programima Unije koji će biti aktuelni u okviru finansijske perspektive 2021-2027. Odluka o svim programima u kojima Crna Gora namjerava da učestvuje biće donijeta tokom 2022.

⁶⁵ Odluka o sprovođenju uključuje i odredbe o portfoliju mandata u vezi sa naslijeđenim spoljnim zaduživanjem za prošle operacije Evropske investicione banke za zemlje korisnice IPA-e, koje se odnose samo na Tursku za 2021.

Regionalna i teritorijalna saradnja

U okviru Programa prekogranične saradnje **Crna Gora – Albanija**, svih osam projekata, ukupne vrijednosti 3,2 miliona eura, koji su ugovoreni u okviru Prvog poziva su uspješno završeni. Kada je riječ o Drugom pozivu, sedam odobrenih projekata ukupne vrijednosti 3,12 miliona eura je u fazi sprovođenja. Proces ocjenjivanja projekata pristiglih u okviru Trećeg poziva za dostavljanje predloga projekata otpočeo je 8. XI 2021. U cilju promocije Programa i ugovorenih projekata pripremljeno je 10 kratkih videa, kao i dva radio-džingla koji su emitovani na radio stanicama sa nacionalnom frekvencijom u obje države učesnice Programa. Tokom izvještajnog perioda obavljene su dvije monitoring posjete koje su potvrdile uspješno sprovođenje projekata. Održana je i radionica za predstavnike operativnih struktura programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija i Crna Gora – Kosovo i Zajedničkog tehničkog sekretarijata, 7. i 8. XII 2021, koja je imala za cilj predstavljanje postignutih rezultata u okviru projekata finansiranih kroz oba programa, razmatranje sprovođenja projekta tehničke podrške, kao i razmatranje mogućnosti za kapitalizaciju. Finansijski sporazum za 2020. potpisan je i stupio na snagu 24. XII 2021.

Kada je riječ o programu prekogranične saradnje **Bosna i Hercegovina – Crna Gora**, trenutno se realizuje sedam projekata ugovorenih kroz Drugi poziv, dok je pet završeno. Ukupna vrijednost projekata ugovorenih kroz Drugi poziv je 5,4 miliona eura. Kada je riječ o Trećem pozivu, završen je proces ocjenjivanja projektnih predloga i očekuje se ugovaranje pet projekata. Takođe, završen je tender za izradu promo kampanje čija je realizacija planirana za februar-mart 2022. Promotivnom kampanjom biće obuhvaćene aktivnosti promocije rezultata ostvarenih kroz projekte koji se realizuju u okviru Drugog poziva, kao i mogućnosti koje će biti na raspolaganju u okviru nove generacije programa IPA III. Finansijski sporazum za 2020. je potpisan i stupio je na snagu 21. X 2021. Održan je sastanak Zajedničkog odbora za nadgledanje na kome je predstavljen trenutni status sprovođenja Programa, rezultati procesa programiranja, te projekti Trećeg poziva koji su preporučeni za ugovaranje.

Kada je riječ o programu prekogranične saradnje **Crna Gora – Kosovo**, nastavljeno je sprovođenje šest projekata ugovorenih u okviru Drugog poziva, ukupne vrijednosti 2,4 miliona eura. Zajednički odbor za ocjenjivanje projektnih predloga pristiglih u okviru Trećeg poziva nastavio je rad na evaluaciji u okviru I faze procesa. Finansijski sporazum za 2020. je potpisan i stupio je na snagu 7. XII 2021. Tokom izvještajnog perioda sproveden je drugi ciklus monitoring posjeta projektima ugovorenim u okviru Drugog poziva, odnosno vodećim partnerima u Crnoj Gori i na Kosovu. Osim toga, predstavnici Kancelarije za evropske integracije su zajedno sa predstavnicima Ugovornog tijela (Ministarstvo finansija i socijalnog staranja Crne Gore) i Kontrolnog tijela (Ministarstvo administracije lokalne uprave Kosova) obavili niz posjeta na licu mjesta korisnicima projekata finansiranih u okviru Prvog poziva. Monitoring posjete su potvrdile uspješno sprovođenje projekata. U cilju promocije Programa i pojedinačnih projekata na društvenim mrežama i relevantnim sajtovima, pripremljeno je 10 kratkih videa, kao i dva radio – džingla koji su emitovani na radio stanicama sa nacionalnom frekvencijom u Crnoj Gori i na Kosovu.

U okviru programa prekogranične saradnje **Srbija - Crna Gora** završeno je sprovođenje osam od devet ugovorenih projekata iz Prvog poziva, ukupne vrijednosti 2,2 miliona eura. U okviru Drugog poziva za dostavljanje predloga projekata ugovoreno je devet projekata, ukupne vrijednosti 2,5 miliona eura, čije je sprovođenje u toku. Ministarstvo finansija Republike Srbije, kao Ugovorno tijelo, objavilo je krajem decembra 2021. okvirni radni plan u vezi Trećeg poziva za dostavljanje predloga projekata, čija objava se očekuje u prvom kvartalu 2022. Finansijski sporazum za 2020. je potpisan i stupio je na snagu 21. X 2021. U izvještajnom periodu održane su tri monitoring posjete projektima finansiranim iz Drugog poziva, kao i tri

posjete na licu mjesta korisnicima projekata finansiranih u okviru Prvog i Drugog poziva iz Crne Gore na kojima su učestvovali predstavnici Kancelarije za evropske integracije zajedno sa predstavnicima Ugovornog tijela (Ministarstvo finansija Republike Srbije) i Kontrolnog tijela (Ministarstvo finansija i socijalnog staranja Crne Gore).

U okviru Interreg IPA programa prekogranične saradnje **Hrvatska – Bosna i Hercegovina – Crna Gora**, tokom izvještajnog perioda nastavljeno je sprovođenje 35 projekata koji su izabrani za finansiranje u okviru Drugog poziva, od kojih je jedan završen u decembru 2021. Finalni izvještaj o evaluaciji učinka Programa usvojen je na sastanku Zajedničkog odbora za nadgledanje, koji je održan je 11. X 2021. u onlajn formatu. Povodom obilježavanja Dana evropske saradnje, u Baru je 1. X 2021. organizovan svečani događaj, koji je, između ostalog, uključio i dodjelu donacije Osnovnoj školi „Mrkojevići”, u vidu vrijedne opreme za IT i muzički kabinet. Tokom izvještajnog perioda nastavljen je intenzivan rad na programiranju Interreg IPA programa saradnje Hrvatska-Bosna i Hercegovina-Crna Gora za finansijski period 2021-2027. Pripremljen je prvi Nacrt Programa.

Kada je riječ o trilateralnom Interreg IPA programu prekogranične saradnje **Italija-Albanija-Crna Gora**, ugovoreni projekti u okviru Prvog poziva su završeni, dok se tematski projekti u najvećoj mjeri uspješno sprovode. U okviru Drugog ciljanog poziva u kome su odobrena 32 projekta, crnogorski partneri učestvuju u 21 projektu koji su započeli sprovođenje krajem 2020. Budžet za crnogorske partnere je 2,46 miliona eura, dok je ukupan budžet za 21 projekat 12,6 miliona eura. Tokom izvještajnog perioda održan je i seminar na temu Osnovni principi i primjena PRAG pravila u IPA programima prekogranične i transnacionalne saradnje, na kojem su učesvovali službenici Kancelarije za evropske integracije.

U okviru **Dunavskog transnacionalnog programa** nastavljeno je sprovođenje šest projekata, odobrenih u okviru Drugog i Trećeg poziva, u kojima u svojstvu projektnih partnera učestvuju crnogorske institucije. Riječ je o projektima koji su posvećeni razvoju inovacija, održivom korišćenju nacionalne i kulturne baštine, obnavljanju ekoloških koridora i poboljšanju institucionalnih kapaciteta korisnika na području Dunavskog regiona. Ukupan iznos sredstava opredijeljenih za realizaciju aktivnosti crnogorskih partnera iznosi 766 hiljada eura. U okviru programiranja održan je sastanak Radne grupe na kome je usklađen sadržaj programskog dokumenta i definisan budžet u iznosu od 213 miliona eura. Pored toga, dogovoreno je da naziv budućeg programa bude Program Dunavskog regiona (*Danube Region Programme*).

Kada je riječ o **Jadransko-jonskom transnacionalnom programu (ADRION)**, nastavljeno je sprovođenje 15 projekata odobrenih tokom Drugog i Trećeg poziva u kojima crnogorski partneri imaju na raspolaganju oko 2,27 miliona eura. Projekti se sprovode u oblastima zaštite životne sredine, unaprjeđenja sistema pomorskog saobraćaja i očuvanja prirodnog i kulturnog nasljeđa. Tokom izvještajnog perioda odobreno je 20 projekata podnesenih u okviru četvrtog Poziva, ukupne vrijednosti 3,13 miliona eura. Crnogorski partneri učestvuju u šest odobrenih projekata, za čiju realizaciju će biti opredijeljeno 130 hiljada eura. Tokom izvještajnog perioda održan je sastanak Odbora za nadgledanje na kojem su predstavljeni finansijskih učinci u okviru projekata odobrenih tokom tri dosadašnja poziva. Takođe, održan je i sastanak Radne grupe za programiranje na kome je razmatran nacrt Programa čiji će naziv u finansijskoj perspektivi 2021-2027 biti IPA ADRION program. Ukupan budžet budućeg programa iznosiće 136,4 miliona eura, od čega će 65,9 miliona eura biti opredijeljeno iz ERDF fonda, dok će iz IPA fonda biti izdvojeno 70,5 miliona eura.

U okviru **Mediterranskog transnacionalnog programa (MED)**, održan je Implementacioni seminar za osam novih projekata Petog poziva za modularne projekte, usmjerenog na transfer i usmjeravanje rezultata užeg izbora završenih projekata Interreg MED programa. Tokom izvještajnog perioda aktivnosti su bile usmjerene na promociju projektnih rezultata na društvenim mrežama, ali i transfer rezultata između projekata. U tu svrhu, predstavnici Nacionalnog tijela, prisustvovali su sastancima sledećih projekata: Plavi rast, B BLUE, SHAREMED i projekta ENERNETMOB. Održani su konsultativni sastanci sa predstavnicima 21 projekta, koji se trenutno sprovodi u okviru Programa u cilju pružanja podrške crnogorskim partnerima, razumijevanju i poštovanju programskih pravila.

5.3. Tvining i Tajeks

Tokom izvještajnog perioda, nastavljeno je sa redovnim aktivnostima po pitanju sprovođenja instrumenata TAIX, imajući u vidu da se realizacija događaja uzimajući u obzir COVID-19 krizu sprovodi putem video linka.

5.4. Makroregionalne strategije

Tokom izvještajnog perioda, Kancelarija za evropske integracije nastavila je sprovođenje aktivnosti koje su započete tokom 2021, a u vezi sa koordinacijom i praćenjem dvije makroregionalne strategije Evropske unije u kojima Crna Gora učestvuje: Strategija Evropske unije za Jadransko-jonski region (EUSAIR) i Strategija Evropske unije za Dunavski region (EUSDR).

Strategija Evropske unije za Jadransko-jonski region

Nastavljeno je redovno sprovođenje Strategije EU za Jadransko-jonski region (EUSAIR) i strateškog projekta „Jedinica za podršku – Podrška upravljanju Strategijom Evropske unije za Jadransko-jonski region (EUSAIR) – Facility Point“, a koji pruža podršku u među-sektorskom procesu sprovođenja EUSAIR-a.

U ovom kvartalu nastavljen je proces praćenja inkorporiranja EUSAIR makro-regionalnih prioriteta i vodećih inicijativa (*flagships*) u najvažnija programska dokumenta EU za period 2021-2027. S tim u vezi, Kancelarija za evropske integracije nastavila je koordinaciju ovog procesa sa nacionalnim relevantnim stranama i drugim partnerima. Takođe, uz podršku projekta „Jedinica za podršku – Podrška upravljanju Strategijom Evropske unije za Jadransko-jonski region (EUSAIR) – Facility Point“ 7. XII 2021. organizovan je XIV sastanak tematske nadzorne grupe za prvi stub – Plavi rast (u online formatu).

Strategija Evropske unije za Dunavski region

Predstavnici Kancelarije za evropske integracije prisustvovali su X godišnjem EUSDR forumu, koji je u online formatu održan 26-27. X 2021. u organizaciji Republike Slovačke, Evropske komisije, Dunavskog transnacionalnog programa i Dunavske strateške tačke. Fokus na ovom forumu su bile klimatske promjene, vodoprivreda, inovacije i digitalizacija. Na EUSDR forumu je Ukrajina preuzela predsjedavanje strategijom od 1. XI 2021.

Povodom ukrajinskog predsjedavanja 10. XII 2021. održan je neformalni sastanak EUSDR nacionalnih kordinatora (NC) i koordinatora prioriternih oblasti (PAC), na kojem je predstavljen jednogodišnji program ukrajinskog predsjedavanja strategijom.

Predstavnici Kancelarije za evropske integracije prisustvovali su sastanku Upravljačke grupe za prioritetnu oblast 10 – Institucionalni kapaciteti i saradnja, održanom 14. XII 2021.

Strateški projekat Prioritet IV – Upravljanje Mediteranom (PANORAMED)

Tokom izvještajnog perioda, nastavljeno je sa redovnim aktivnostima po pitanju sprovođenja PANORAMED-a. Predstavnici Kancelarije za evropske integracije prisustvovali su video sastanku Upravnog odbora projekta, radionici na temu finalne evaluacije projekta i konferenciji Panoramed dijalozima.